

Nota aanbestedingsbeleid gemeente Kampen

**Vastgesteld op 20 december 2004,
laatstelijk gewijzigd op 6 juni 2006**

Inhoudsopgave nota aanbestedingsbeleid gemeente Kampen

1. *Beleidsnota aanbesteding- en inkoopbeleid 1998/2001*
2. *Waarom inkoop- en aanbestedingsbeleid ?*
3. *Waarom aanpassing inkoop- en aanbestedingsbeleid ?*
4. *Inkoophandboek*
5. *Begrip aanbesteding en relatie met inkoop*
6. *Begrippen werk, levering en dienst*
7. *Vormen van aanbesteding*
 - 7.1 *Voorselectie*
8. *Voor- en nadelen van openbaar aanbesteden*
9. *Wettelijk kader inkoop- en aanbesteding(s)beleid*
10. *Europese drempelbedragen*
11. *Beleidsuitgangspunten*
 - 11.1 *Juridische beleidsuitgangspunten*
 - 11.1.1 *Naleving wet- en regelgeving*
 - 11.1.2 *Transparantie, objectiviteit en non-discriminatie*
 - 11.1.3 *Aanbestedingsreglement*
 - 11.2 *Ethische en ideële beleidsuitgangspunten*
 - 11.2.1 *Duurzaam inkopen*
 - 11.2.2 *Maatschappelijke eisen aan leveranciers*
 - 11.2.3 *Integriteit leveranciers*
 - 11.2.4 *Integriteitseisen aan bestuurders en ambtenaren*
 - 11.3 *Economische beleidsuitgangspunten*
 - 11.3.1 *Concurrentie*
 - 11.3.1.1 *Gemeentelijke drempelbedragen*
 - 11.3.1.2 *Afwijkingen van drempelbedragen*
 - 11.3.1.3 *Gepaste mate van openbaarheid*
 - 11.3.2 *Innovatief aanbesteden*
 - 11.3.3 *Afweging tussen prijs en kwaliteit*
 - 11.3.3.1 *Laagste prijs*
 - 11.3.3.2 *Economisch meest voordelige aanbidding*
 - 11.3.4 *Omgaan met (lokale/regionale) leveranciers en aannemers*
12. *Nationaal dwingend uniform aanbestedingskader*
13. *Bestekken en uniforme administratieve voorwaarden*
 - 13.1 *UAV 1989*
 - 13.2 *UAV-GC 2005*
14. *Gunning en rechtsbescherming*
15. *Aanbesteding van infrastructurele werken (Scala-arrest)*
16. *Wet Ketenaansprakelijkheid*
17. *Samenvatting nieuw aanbestedingsbeleid*

Bijlagen:

- A. *Voorwaarden in aannemingsovereenkomst gebruik G-rekening*
- B. *Afwijkingen van en aanvullingen op UAV 1989*
- C. *ARW 2005*
- D. *BAO*
- E. *(Wijze van toepassing van) UAR 2001*
- F. *Werkwijze gunning bij opdrachten waarop BAO en/of ARW 2005 niet van toepassing zijn*

1. Beleidsnota aanbesteding- en inkoopbeleid 1998/2001

Op 10 juli 2001 heeft het college van B&W besloten dat de beleidsnota die, na een enkele bijstelling, op 1 september 1998 was vastgesteld door het college van de voormalige gemeente Kampen, vooralsnog als richtsnoer ten aanzien van het verstrekken van opdrachten voor werken, leveringen en diensten dient te worden gebruikt.

In de toelichting bij het collegevoorstel was reeds aangekondigd dat het de bedoeling is een nieuwe regeling vast te stellen. Deze nota omvat een nieuwe regeling.

2. Waarom inkoop- en aanbestedingsbeleid ?

De voornaamste redenen voor het vaststellen van inkoop- en aanbestedingsbeleid bewegen zich op vlakken als de (handhaving van) relevante wet- en regelgeving en het streven naar integriteit en efficiëntie. De gemeente vervult als overheidsorganisatie een voorbeeldfunctie. De gemeente moet als overheid de wet- en regelgeving zorgvuldig naleven. Bij de overheid staat naleving van de wet- en regelgeving voorop, ook als dit vanuit bedrijfseconomisch oogpunt gezien ongewenste effecten heeft.

De gemeente moet verantwoording kunnen afleggen over de besteding van publieke gelden. De doelmatigheid van overheidsinkopen moet aantoonbaar en controleerbaar zijn. Een efficiënt ingerichte en uitgevoerde inkoop- en aanbestedingsorganisatie leidt niet alleen tot mogelijke besparingen, maar geeft tevens zichtbare verbeteringen van de kwaliteit van opdrachten en bestekken en daarmee meer kwaliteit voor de beste prijs. In het inkoop- en aanbestedingsbeleid legt de gemeente vast welke uitgangspunten en procedures zij hanteert bij het inkopen en aanbesteden.

De gemeente dient zich tot doel te stellen een integere en doelmatige inkoper te zijn. Met integer wordt bedoeld handelend volgens de wet en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur (onder meer openbaarheid, objectiviteit en zorgvuldigheid). Bij doelmatig gaat het om het efficiënt en effectief inzetten van publieke middelen.

In het inkoop- en aanbestedingsbeleid kan de gemeente onder meer vastleggen welke uitgangspunten en procedures zij hanteert bij inkopen en aanbesteden, hoe zij de inkoopfunctie organisatorisch vormgeeft en bijvoorbeeld hoe zij omgaat met leveranciers.

In de Financiële verordening van de gemeente Kampen (d.d. 27 november 2003) is in artikel 25 het volgende bepaald:

“Het college draagt zorg voor en legt (in een besluit) vast de interne regels (protocol) voor de inkoop en aanbesteding van werken en diensten. De regels waarborgen dat wordt gehandeld in overeenstemming met de regels terzake van de Europese Unie.”

Het vaststellen van het inkoop- en aanbestedingsbeleid geschiedt derhalve ter uitvoering van artikel 25 van de Financiële verordening van de gemeente Kampen.

3. Waarom aanpassing inkoop- en aanbestedingsbeleid ?

Vanuit de Europese Unie en op nationaal niveau is verhoogde aandacht voor het inkoop- en aanbestedingsbeleid bij overheidsinstellingen.

De rapportage van de parlementaire enquêtecommissie bouwfraude geeft een aantal knelpunten ten aanzien van de rol van de overheid in het nationale en Europese aanbestedingsbeleid, die verbetering behoeven.

Naleving van de relevante Europese wet- en regelgeving staat op dit moment hoog op de (politieke) agenda, omdat uit onderzoek dat het ministerie van Economische Zaken heeft laten uitvoeren blijkt dat de Europese aanbestedingsrichtlijnen door de onderzochte Nederlandse aanbestedende diensten in hoge mate niet worden nageleefd. Met ingang van de jaarrekening 2004 zal de accountantscontrole bij gemeenten worden verscherpt. De accountant zal onder meer controleren of conform de Europese regelgeving en het gemeentelijk aanbestedingsbeleid is gehandeld. Niet rechtmatig gedane aanbestedingen kunnen leiden tot een afkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening. De rijksoverheid stimuleert dat overheidsinstellingen efficiënter en integer inkopen. Aan de andere kant stappen leveranciers eerder naar de rechter om bij vermeend onrechtmatig handelen van de overheid claims tot schadevergoeding in te dienen.

In het aanbestedingsbeleid van 10 juli 2001 is bepaald dat afwijking van de gemeentelijke drempelbedragen voor (meervoudig) onderhands en openbaar aanbesteden is toegestaan met toestemming van de sectordirecteur respectievelijk het college van Burgemeester en Wethouders. Nadere voorwaarden voor afwijking ontbreken echter. In de praktijk wordt veelvuldig gebruik gemaakt van deze afwijkingsmogelijkheid en doorgaans besloten tot onderhandse aanbesteding. Deze praktijk is in meerdere opzichten ongewenst. Ten eerste staat een dergelijke werkwijze op gespannen voet met de beginselen van het Europese verdrag (concurrentie, transparantie en non-discrimatie), ten tweede worden de voordelen van een openbare aanbesteding te weinig benut.

Voormelde ontwikkelingen, alsook de huidige aanbestedingspraktijk, zijn aanleiding om opnieuw aandacht te besteden aan het inkoop- en aanbestedingsbeleid van de gemeente Kampen en dit beleid op een aantal punten aan te scherpen.

4. Inkoophandboek

Het inkoop- en aanbestedingsbeleid in het algemeen en voor leveringen en diensten in het bijzonder, alsook de administratief organisatorische aspecten van het inkoop- en aanbestedingsbeleid, is in een separaat inkoophandboek nader uitgewerkt.

In deze nota zal niet nader worden ingegaan op het inkoop- en aanbestedingsbeleid voor leveringen en diensten en ook niet op de administratief organisatorische aspecten van het inkoop- en aanbestedingsbeleid. In dit kader wordt volstaan met de vermelding dat de gemeente algemene inkoopvoorwaarden voor leveringen en diensten heeft vastgesteld.

Wel zal in deze nota nader worden ingegaan op het algemene (juridische) kader voor aanbesteden en een aantal beleidsvoorstellen worden gedaan.

5. Begrip aanbesteding en relatie met inkoop.

Het begrip ‘aanbesteding’ wordt niet alleen gebruikt bij de aanneming van werken, maar ook bij de opdrachtverstrekking voor het leveren van diensten en leveringen (“de inkoop”). Het begrip “aanbesteding” is geen synoniem voor opdrachtverlening als zodanig, maar wordt gebruikt als aanduiding van een bijzondere (vraag)vorm voor het totstandkomen van een opdracht.

Aanbesteding gaat in deze zin dus vooraf aan de gunning van een opdracht c.q. de totstandkoming van een overeenkomst. In juridische termen spreken we bij aanbesteding over de ‘precontractuele fase’.

Van aanbesteding wordt alleen gesproken wanneer meer dan één aanbieder wordt uitgenodigd om zich als gegadigde voor het verstrekken van de opdracht in te schrijven op basis van een bestek (bij werken) of een Programma van Eisen (bij diensten en leveringen). Wanneer slechts één aanbieder in de gelegenheid wordt gesteld om zich in te schrijven is sprake van een ‘enkelvoudige uitnodiging’.

6. Begrippen werk, levering en dienst

Voor de uitleg van de begrippen ‘werk’, ‘levering’ en ‘dienst’ is aansluiting gezocht bij de begrippen ‘werk’, ‘levering’ en ‘dienst’ van de Europese richtlijnen.

Een ‘werk’ is een produkt van bouw, danwel wegebouwkundige werken in hun geheel, dat er toe is bestemd als zodanig een economische of technische functie te vervullen. Bij werken kan het gaan om:

- De uitvoering van een werk, of
- Het geheel van ontwerp en uitvoering van een werk, of
- Het laten uitvoeren van een werk, met welke middelen dan ook, waarbij de aanbesteder de eisen waaraan het werk moet voldoen, vaststelt.

Onder ‘levering’ wordt verstaan de aankoop, leasing, huur of huurkoop (met of zonder koopoptie) van produkten. Indien de levering van produkten bepaalde installatiewerkzaamheden met zich mee brengt, dan behoren de installatiewerkzaamheden tot de opdracht voor levering.

Een ‘dienst’ is een opdracht voor dienstverlening, niet zijnde een ‘werk’ of ‘levering’.

7. Vormen van aanbesteding

De gemeente heeft de keuze uit vier vraagvormen:

- Enkelvoudige uitnodiging: Eén leverancier wordt uitgenodigd een aanbieding te doen. Strikt genomen betreft dit geen ‘aanbesteding’.
- (Meervoudig) onderhands aanbesteden: Tenminste twee leveranciers worden uitgenodigd om een aanbieding te doen.
- Openbaar aanbesteden: De gemeente plaatst nationaal een aankondiging voor een opdracht waarbij een ieder zich kan inschrijven.
- Europees aanbesteden: De gemeente plaatst op Europees niveau een aankondiging voor een opdracht waarbij een ieder zich kan inschrijven (zogenaamde niet-openbare procedure), danwel een offerte kan uitbrengen (openbare procedure).

7.1. Voorselectie

Zowel bij een (meervoudige) onderhands aanbesteding als bij een openbare en Europese aanbesteding kan er voor worden gekozen om voorafgaand aan de aanbesteding gegadigden te selecteren.

Bij een openbare en Europese aanbesteding wordt in dat geval een ieder uitgenodigd zich als gegadigde te melden en worden na de selectie van de gegadigden één of meer van hen tot het doen van een aanbieding uitgenodigd. Bij een (meervoudige) onderhandse aanbesteding wordt een beperkt aantal van tenminste twee leveranciers in de gelegenheid gesteld om deel te nemen aan de selectie, waarna één of meer van hen worden uitgenodigd om een aanbieding te doen.

8. Voor- en nadelen van openbaar aanbesteden

De voordelen van openbaar aanbesteden zijn:

- Concurrentie op een open markt met volledige mededinging leidt in het algemeen tot lagere prijzen en de gemeente behoudt door openbaar aan te besteden het inzicht in marktverhoudingen en in de markt- en eenheidsprijzen. Dat inzicht is het fundament voor een reële kostencalculatie.
- Openbaarheid is de beste garantie tegen fraude, misbruik en subjectieve bevoordeling. Het inkoopproces wordt als gevolg van de eenduidige procedures maximaal transparant, objectief en non-discriminatoir. De doelmatige besteding van publieke gelden kan men zo beter verantwoorden en het voorkomt vervelende schadeclaims van leveranciers.

De nadelen van openbaar aanbesteden zijn:

- Hogere kosten van voorbereiding en toezicht.
- Afbreukrisico voor wat betreft de kwaliteit van de opdracht, ingeval de opdracht naar een aannemer gaat waarmee de gemeente nog niet eerder zaken heeft gedaan. Dit risico kan echter worden ondervangen door in de selectiefase referenties (referentieprojecten) en een kwaliteitsborging te vragen. Ook de overige selectiecriteria (zie punt 11.3.3) dienen zeer zorgvuldig te worden geformuleerd. Daarnaast kan dit risico worden beperkt door een sluitend bestek en waterdichte contractsvoorwaarden met sancties te hanteren.
 - (Meer) openbaar aanbesteden kan tot een toename van juridische conflicten en procedures leiden. Het risico op juridische conflicten en procedures kan worden verkleind door heldere selectie- en gunningscriteria (inclusief wegingsfactoren), een sluitend bestek, een aanbestedingsreglement en waterdichte contractsvoorwaarden met sancties te hanteren. Niet openbaar aanbesteden of aanbesteden zonder gepaste mate van openbaarheid kan echter ook tot een toename van juridische conflicten en procedures leiden, gezien de recente jurisprudentie en uitspraken van de Europese Commissie (zie punt 11.3.1.3).

9. Wettelijk kader inkoop- en aanbesteding(s)beleid

Het geldend wettelijk kader voor het formuleren van inkoop- en aanbestedingsbeleid is:

- Europese aanbestedingsrichtlijn (Richtlijn 2004/18/EG):
Deze nieuwe richtlijn van 31 maart 2004 geldt voor opdrachten van overheden die een bepaalde waarde (zogenaamde drempelwaarde) te boven gaan en heeft middels het BAO (zie hierna) rechtstreekse werking. De richtlijn vervangt de oude richtlijnen Leveringen, Diensten en Werken en betreft de coördinatie van de procedures voor het plaatsen van overheidsopdrachten voor leveringen, diensten en werken. In de praktijk kan het lastig zijn om te bepalen of een opdracht onder de richtlijn (en de BAO) valt. In de eerste plaats zal moeten worden beoordeeld of sprake is van een werk, levering of dienst in de zin van de richtlijn (en de BAO). In de tweede plaats kan de vraag zijn wat nu precies de geraamde waarde van een opdracht is. De richtlijn (en de BAO) geeft daarover een aantal regels. Belangrijk is dat opdrachten niet mogen worden gesplitst om deze aan de toepassing van de richtlijn (en de BAO) te onttrekken. In de praktijk valt dit echter niet altijd gemakkelijk vast te stellen. In deze nota wordt verder niet ingegaan op alle details van de richtlijn en de problemen die zich bij de uitleg daarvan kunnen voordoen. In dit kader wordt volstaan met de opmerking dat de tekst van de richtlijn kan worden teruggevonden op www.europadecentraal.nl en www.ovia.nl. Van belang is dat, indien sprake is van een opdracht voor een werk, dienst of levering, of een combinatie daarvan, die mogelijk onder de richtlijn zou kunnen vallen, per geval zorgvuldig wordt onderzocht of dit het geval is en zonodig daarover (extern) advies wordt ingewonnen.
- De Raamwet EEG-voorschriften-aanbestedingen en het Besluit Aanbestedingsregels voor Overheidsopdrachten (BAO): Op basis van de raamwet is de gemeente verplicht de Europese aanbestedingsregelgeving toe te passen. Nederland heeft de Europese nieuwe aanbestedingsrichtlijn geïmplementeerd in het BAO. Het BAO is een besluit van 16 juli 2005, houdende regels betreffende de procedures voor het gunnen van overheidsopdrachten voor werken, leveringen en diensten (Staatsblad 2005, 408) en is per 1 december 2005 in werking getreden. Op 7 december 2005 is het besluit (met terugwerkende kracht tot 1 december 2005) gewijzigd. Het BAO vervangt het Besluit Overheidsaanbestedingen (BOA). In Bijlage D bij deze nota wordt kort ingegaan op een aantal specifieke bepalingen in het BAO. De tekst van het BAO en nadere informatie en uitleg hierover kan worden teruggevonden op www.europadecentraal.nl en www.ovia.nl.
- Het EG-verdrag: Ook voor het inkopen en aanbesteden is de gemeente onderworpen aan de basisbepalingen van het EG-verdrag inzake de interne markt.
- De Algemene wet bestuursrecht: Hierin zijn de algemene beginselen van behoorlijk bestuur geformuleerd, zoals het zorgvuldigheids-, gelijkheids-, vertrouwens- en redelijkheidsbeginsel. Dit betekent onder meer dat de gemeente bij het verlenen van opdrachten zorgvuldig te werk zal moeten gaan. De gemeente zal moeten motiveren waarom de leverancier die heeft ingeschreven of een offerte heeft uitgebracht niet is gekozen. Ook opgewekte verwachtingen kunnen een rol spelen.
- De Gemeentewet: Bevat o.a. een regeling omtrent de bevoegdheden van het college van B&W tot het aangaan van privaatrechtelijke rechtshandelingen, zoals het sluiten van overeenkomsten voor de levering van goederen, het verrichten van diensten en de uitvoering van werken.
- Het Burgerlijk Wetboek: Ten aanzien van contractenrecht, aannemingsrecht en opdrachtverlening.

- Wet BIBOB (Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur):
De Wet BIBOB geeft gemeenten een instrument in handen om zich tegen het risico, dat zij ongewild criminele activiteiten faciliteert, te beschermen. Een advies van het Bureau BIBOB kan namelijk worden gebruikt bij de onderbouwing van een weigerings- en/of intrekkinggrond. Tevens kan de wet BIBOB worden toegepast bij overheidsopdrachten, omdat zij in sommige gevallen bij concrete aanbestedingen de mogelijkheid geeft advies te vragen over de aanwezigheid van feiten en omstandigheden die aanleiding kunnen zijn om partijen uit te sluiten. De branches waarbinnen overheidsopdrachten kunnen worden geweigerd op grond van de wet zijn beperkt tot de ICT-, de bouw- en de milieubranche. Bij aanbesteding van overheidsopdrachten moet het gaan om opdrachten met een “aanzienlijke maatschappelijke of economische waarde”.

10. Europese drempelbedragen

Per 1 januari 2008 gelden de volgende Europese drempelbedragen:

- werken: € 5.150.000,--
- diensten/leveringen: € 206.000,--

Deze drempelbedragen gelden tot 1 januari 2010.

Teneinde te kunnen bepalen of een opdracht boven of onder het drempelbedrag uitkomt, dient volgens het ministerie van Economische Zaken rekening te worden gehouden met het volgende:

- De geschatte waarde van een incidentele aanschaffing, of wanneer opdrachten een zekere regelmatigheid vertonen of bestemd zijn gedurende een bepaalde periode te worden hernieuwd: het verbruik respectievelijk het aanschafbedrag van soortgelijke geplaatste opdrachten gedurende 12 kalendermaanden daaraan voorafgaand of indien de (raam) contractperiode langer is, gedurende de gehele duur van het contract.
- Wanneer sprake is van opties, moeten de opties in aanmerking worden genomen bij de berekening.
- Wanneer een overheidsopdracht voor homogene leveringen, werken of diensten in percelen (deelopdrachten) is verdeeld, dient de geraamde waarde van alle percelen tezamen in aanmerking te worden genomen.
- Voor opdrachten voor diensten waarvoor geen totale prijs is vastgelegd, geldt voor het geraamde bedrag van de opdracht de volgende berekeningsgrondslag:
 - bij opdrachten met een vaste looptijd die gelijk is aan of korter dan 48 maanden, de totale waarde voor de gehele looptijd;
 - bij opdrachten van onbepaalde duur of waarvan de looptijd langer is dan 48 maanden, het maandelijks te betalen bedrag vermenigvuldigd met 48.
- Voor opdrachten inzake leasing, huur of huurkoop van produkten wordt de geraamde waarde van de opdracht berekend op de volgende grondslag:
 - bij opdrachten met een vaste looptijd, de totale waarde voor de gehele looptijd wanneer die ten hoogste 12 maanden bedraagt, danwel de totale waarde met inbegrip van de geraamde restwaarde wanneer de looptijd meer dan 12 maanden bedraagt;
 - bij opdrachten voor onbepaalde duur of waarvan de looptijd niet kan worden bepaald, het maandelijks te betalen bedrag vermenigvuldigd met 48.

- Voor opdrachten voor de uitvoering van werken wordt voor de berekening van de bedragen ook de geraamde waarde in aanmerking genomen van de voor de uitvoering van het werk noodzakelijke goederen welke door de gemeente ter beschikking van de aannemer worden gesteld.

Opdrachten mogen niet (in tijd) worden gesplitst om aldus de Europese regelgeving te ontduiken. Als deelopdrachten een (functionele) eenheid vormen, dient de waarde van de deelopdrachten bij elkaar te worden opgeteld.

11. Beleidsuitgangspunten

11.1. Juridische beleidsuitgangspunten

De gemeente Kampen hanteert de volgende juridische beleidsuitgangspunten:

1. Naleving van wet- en regelgeving
2. Nastreven van transparantie, objectiviteit en non-discriminatie
3. Toepassen van een aanbestedingsreglement (werken)

11.1.1. Naleving wet- en regelgeving

Dit beleidsuitgangspunt hoeft (hopelijk) niet nader te worden toegelicht. Zie ook artikel 25 van de Financiële verordening van de gemeente Kampen (zie punt 2).

11.1.2. Transparantie, objectiviteit en non-discriminatie

Met dit uitgangspunt onderstreept de gemeente het belang van openbare controle op bestuurlijke en ambtelijke integriteit en de doelmatige besteding van publieke gelden. Iedere leverancier krijgt dezelfde kans en selectie gebeurt op basis van vooraf geformuleerde relevante criteria.

11.1.3. Aanbestedingsreglement

In een dergelijk reglement worden de eisen uit de wetgeving vertaald naar de praktijk. Door het hanteren van een aanbestedingsreglement zijn alle eisen waaraan de procedure moet voldoen vooraf kenbaar en duidelijk. De gemeente is niet verplicht om een aanbestedingsreglement van toepassing te verklaren.

Voor werken kan het Uniform Aanbestedingsreglement 2001 (UAR 2001) of het Aanbestedingsreglement Werken 2005 (ARW 2005) worden toegepast, of er kan een eigen reglement worden gemaakt. Voor leveringen en diensten is geen door het rijk vastgesteld standaardreglement beschikbaar.

De VNG adviseert om het ARW 2005 toe te passen. In Bijlage C bij deze nota wordt nader ingegaan op het ARW 2005.

Voor wat betreft niet-Europese aanbestedingen die op het moment van vaststelling van deze (gewijzigde) nota reeds zijn opgestart blijft het UAR 2001 van toepassing. In Bijlage E bij deze nota wordt nader ingegaan op de wijze van toepassing van het UAR 2001.

Het ARW 2005 wordt van toepassing verklaard op opdrachten voor werken die niet Europees worden aanbesteed, met in achtneming van hetgeen hierover in bijlage C is aangegeven.

Voor wat betreft niet-Europese aanbestedingen die op het moment van vaststelling van deze (gewijzigde) nota reeds zijn opgestart blijft het UAR 2001 van toepassing, met inachtneming van hetgeen hierover in bijlage E is aangegeven over afwijkingen van en aanvullingen op het UAR 2001.

Het ARW 2005 wordt van toepassing verklaard op opdrachten voor werken die Europees aanbesteed moeten worden, met in achtneming van hetgeen hierover in bijlage C is aangegeven.

De gemeente Kampen hanteert de hiervoor genoemde juridische beleidsuitgangspunten.

11.2. Ethische en ideële beleidsuitgangspunten

Ethische en ideële beleidsuitgangspunten (waarden en normen):

1. Aandacht voor duurzaam inkopen
2. Maatschappelijke eisen aan leveranciers
3. Integriteit van leveranciers
4. Integriteitseisen aan bestuurders en ambtenaren

11.2.1. Duurzaam inkopen

De Rijksoverheid heeft Duurzaam Inkopen onder de naam 'Milieugericht Overheidsaanschaffingenbeleid' voor het eerst genoemd in de Nota Milieu & Economie (1997). In het Nationaal Milieubeleidsplan 4 (2001) is de koppeling met milieuzorg gemaakt. De uitvoeringsprogramma's 'Duurzaam Inkopen' (start 1999) en 'Met Preventie naar Duurzaam Ondernemen' (2001) ondersteunen de inkoper respectievelijk de milieucoördinator bij de invulling van de gestelde doelstellingen op het gebied van Duurzaam Inkopen. Deze doelstellingen zijn als volgt:

- invulling geven aan de voorbeeldfunctie;
- behalen van milieuwinst en innovatie bij leveranciers;
- producten aanmoedigen (vraag ten opzichte van het aanbod).

Op 13 oktober 2004 heeft het ministerie van VROM aangegeven dat gemeenten een brief zullen ontvangen met een oproep voor meer duurzaam inkopen en aanbesteden.

De gemeente Kampen wil duurzaam inkopen/aanbesteden, waarbij de levenscyclus, toepassing van materialen en middelen en hun effect op milieu en samenleving kritisch worden beschouwd, teneinde bij te dragen aan een beter milieu en hierin een voorbeeld te zijn voor de samenleving. Ook de kostencomponent en de kwaliteit zullen als afwegingsfactoren in beschouwing worden genomen.

Invulling geven aan duurzaam inkopen wordt begrensd door Europese, nationale en provinciale regelgeving.

11.2.2. Maatschappelijke eisen aan leveranciers

De gemeente wil dat leveranciers/aannemers zich houden aan gangbare normen en waarden op het gebied van arbeidsvoorwaarden, zoals redelijke beloning werknemers, geen kinderarbeid en geen discriminatie. In het bijzonder zal kinderarbeid niet worden getolereerd.

Van alle deelnemers aan een aanbestedingsprocedure als onderdeel van de selectiecriteria wordt gevraagd te waarborgen, dat zij geen producten leveren/gebruiken die zijn vervaardigd met gebruikmaking van kinderarbeid en dat bij de bedrijfsuitoefening geen gebruik wordt gemaakt van (producten die zijn vervaardigd door) kinderarbeid.

In de door Nederland geratificeerde verdragen van de International Labour Organisation (ILO) zijn fundamentele arbeidsnormen vastgelegd. Dit betreft o.a. het verbod op kinderarbeid, het verbod op gedwongen tewerkstelling en het verbod op discriminatie op de werkplek.

In de overeenkomst met een leverancier/aannemer wordt bedongen dat de gemeente de overeenkomst onmiddellijk geheel of gedeeltelijk kan ontbinden, indien blijkt dat leverancier/aannemer producten levert/gebruikt die zijn vervaardigd met gebruikmaking van kinderarbeid, bij de bedrijfsuitoefening gebruik maakt van (producten die zijn vervaardigd met gebruikmaking van) kinderarbeid, danwel tijdens de uitvoering van de opdracht een van de andere fundamentele arbeidsnormen, zoals vastgelegd in de door Nederland geratificeerde verdragen van de International Labour Organisation (ILO), schendt.

Soms bestaat de wens om de leverancier/aannemer een verplichting op te leggen omtrent personele werving. Het is mogelijk te bepalen dat een bepaald percentage van de vacatures binnen het bedrijf van de leverancier/aannemer moet worden opgevuld door arbeidsgehandicapten of langdurig werklozen.

Ook is het mogelijk een leerlingbouwplaats te eisen. Wat niet mag, is bepalen dat deze mensen uit een bepaalde regio moeten komen.

Als de wens bestaat gebruik te maken van deze mogelijkheden, dienen ook de kostencomponent (mogelijk prijsverhogend effect van dergelijke eisen) en de kwaliteit (mogelijke effect van dergelijke eisen op de kwaliteit van het produkt, de dienst of het werk) als afwegingsfactoren in beschouwing te worden genomen.

Ingeval de wens bestaat om de leverancier/aannemer een verplichting op te leggen omtrent personele werving, kan worden bepaald dat een bepaald percentage van de vacatures binnen het bedrijf van de leverancier/aannemer moet worden opgevuld door arbeidsgehandicapten of langdurig werklozen. Ook kan worden bepaald dat er een leerlingbouwplaats dient te worden gerealiseerd.

11.2.3. Integriteit leveranciers

Uit oogpunt van integriteit kan aan leveranciers worden gevraagd of men bereid is zich aan een antecedentenonderzoek te onderwerpen. Wet BIBOB geeft gemeenten een instrument om de integriteit van leveranciers te beoordelen. Het BIBOB-instrumentarium is echter gericht op een beperkt aantal branches, te weten ICT, milieu en bouw, en dan alleen nog indien het opdrachten met een aanzienlijke maatschappelijke of economische waarde betreft. Bij opdrachten met een aanzienlijke maatschappelijke waarde gaat het om opdrachten waarbij met gevoelige gegevens of kostbare produkten wordt gewerkt, waarbij noodvoorzieningen of veiligheidsmaatregelen worden ingevoerd, of opdrachten zoals onderhoudswerkzaamheden die worden uitgevoerd in gebouwen of aan systemen die onder strenge beveiliging staan. Bij opdrachten met een aanzienlijke economische waarde gaat het om opdrachten waarvan de waarde gelijk is aan of hoger is dan de Europese drempelbedragen.

Gemeenten zijn niet verplicht om gebruik te maken van de Wet BIBOB. Teneinde gebruik te kunnen maken van de Wet BIBOB dient de gemeente hieromtrent een beleidskader te ontwikkelen. Nog onderzocht zal worden of en in hoeverre de gemeente de mogelijkheden die de instrumenten van de Wet BIBOB bieden in de praktijk kan en wenst te benutten en wat implementatie van de Wet BIBOB zou betekenen voor de interne organisatie en regelgeving. In dit onderzoek zullen ervaringen van andere gemeenten worden meegenomen.

11.2.4. Integriteitseisen aan bestuurders en ambtenaren

De beleidsuitgangspunten en voorschriften inzake integriteit van bestuurders en ambtenaren zijn door de gemeente Kampen vastgelegd in gedragscodes voor bestuurders en ambtenaren.

11.3. Economische beleidsuitgangspunten

Economische beleidsuitgangspunten:

1. de mate waarin concurrentie wordt gezocht
2. het beleid ten aanzien van innovatief aanbesteden
3. de afweging tussen prijs en kwaliteit
4. het omgaan met (regionale/lokale) leveranciers en aannemers

11.3.1. Concurrentie

Een algemeen uitgangspunt kan zijn dat er zoveel mogelijk in concurrentie wordt ingekocht. In welke mate is doorgaans afhankelijk van de waarde van de in te kopen diensten, leveringen of werken. Ook kan het aantal mogelijke leveranciers bepalend zijn.

De gemeente heeft de keuze uit vier vormen van marktbenadering (zie ook punt 7):

- Enkelvoudige uitnodiging: De gemeente kiest zelf een leverancier uit. Er is geen sprake van concurrentie.
- (Meervoudig) onderhands aanbesteden: Er is beperkte concurrentie tussen een aantal zelfgekozen leveranciers.
- Openbaar aanbesteden: De gemeente plaatst nationaal een aankondiging voor een opdracht. Er is vrije concurrentie tussen alle leveranciers uit het hele land.
- Europees aanbesteden: De gemeente plaatst op Europees niveau een aankondiging voor een opdracht. Er is vrije concurrentie tussen alle Europese leveranciers.

11.3.1.1. Gemeentelijke drempelbedragen

De te hanteren aanbestedingsmethode is in beginsel afhankelijk van de geraamde waarde van de opdracht. In de beleidsnota aanbestedings- en inkoopbeleid 1998/2001 zijn gemeentelijke drempelbedragen vastgesteld. Bij het kiezen van de drempelbedragen geldt, dat naarmate de gemeente concurrentiestelling hoger waardeert, de drempelbedragen voor openbaar en (meervoudig) onderhands aanbesteden lager komen te liggen. Bovendien schept een openbare aanbestedingsprocedure in principe de beste waarborgen tegen fraude, omkoping en discriminatie van leveranciers.

Een openbare aanbesteding is een goede graadmeter voor de belangstelling en de concurrentie op de markt. Concurrentie op een open markt met volledige mededinging leidt in het algemeen tot lagere prijzen bij gelijkblijvende kwaliteit en de gemeente behoudt door openbaar aan te besteden het inzicht in marktverhoudingen en in de markt- en eenheidsprijzen. Dat inzicht is het fundament voor een reële kostencalculatie.

Tegenover deze voordelen staan de nadelen van hogere kosten van voorbereiding en toezicht, maar bij een goede aanbesteding zouden deze kosten zich moeten terugverdienen. Ook kan er een afbreukrisico zijn voor wat betreft de kwaliteit van de opdracht, ingeval de opdracht naar een aannemer gaat waarmee de gemeente nog niet eerder zaken heeft gedaan. Dit afbreukrisico kan echter worden ondervangen door in de selectiefase referenties te vragen.

Bovendien kan zich de situatie voordoen dat, wanneer de markt uit een beperkt aantal, meestal gespecialiseerde, aanbieders bestaat, een openbare aanbesteding eigenlijk niet zoveel zin heeft.

Vanwege de verschillende belangen van o.a. flexibiliteit en integriteit, maar ook vanwege de algemene beginselen uit de Europese regelgeving, worden voortaan de volgende drempelbedragen gehanteerd:

<u>Bedrag</u> (excl. BTW)	<u>Vraagvorm</u>	Bevoegd te besluiten tot uitzondering op reguliere vraagvorm	Minimum aantal offertes en bijzondere voorwaarden	Bevoegd te besluiten tot opdrachtverlening
------------------------------	------------------	---	--	---

€25.000	Enkelvoudige uitnodiging	N.v.t.	Minimaal 1 offerte	Afdelingshoofd
€ 25.000 – € 100.000	<i>Regulier:</i> (Meervoudig) onderhands aanbesteden. <i>Uitzondering:</i> Bij uitzondering enkelvoudige uitnodiging toegestaan*	Gemeentesecretaris, op advies van afdelingshoofd	Minimaal 3 offertes, waarvan minimaal 1 bij een buiten de gemeente gevestigde leverancier	Gemeentesecretaris
<u>Leveringen en diensten</u> € 100.000 – € 200.000 <i>Werken</i> € 100.000 – € 250.000	<i>Regulier:</i> (Meervoudig) onderhands aanbesteden. <i>Uitzondering:</i> Bij uitzondering enkelvoudige uitnodiging toegestaan*	B&W, op advies gemeentesecretaris	Minimaal 4 offertes, waarvan minimaal 2 bij buiten de gemeente gevestigde leveranciers	B&W
<u>Leveringen en diensten</u> € 200.000 – Europees drempelbedrag <u>Werken</u> € 250.000 – € 500.000	<i>Regulier:</i> (Meervoudig) onderhands met “gepaste mate van openbaarheid”** <i>Uitzondering:</i> Bij uitzondering onderhands aanbesteden zonder “gepaste mate van openbaarheid” of enkelvoudige uitnodiging toegestaan*	B&W, op advies gemeentesecretaris	Minimaal 4 offertes, waarvan minimaal 2 bij buiten de gemeente gevestigde leveranciers. Publicatie voornemen aanbesteding in vakblad (landelijk) dagblad en/of eigen internetsite. **	B&W
<u>Werken</u> € 500.000 – Europees drempelbedrag	<i>Regulier:</i> Openbaar aanbesteden	B&W	Ingeval openbare voorselectie: minimaal 5	B&W

***	<i>Uitzondering:</i> Bij uitzondering toepassen andere vraagvorm		inschrijvers selecteren	
Europees drempelbedrag	Europees aanbesteden		Zie Europese richtlijnen	B&W

* = Uitzonderingen. Onder 11.3.1.2 is aangegeven in welke gevallen wel/niet afwijking van de drempelbedragen kan worden toegestaan.

** = Gepaste mate van openbaarheid. Onder punt 11.3.1.3 is aangegeven wat hiermee wordt bedoeld.

*** = Europese drempelbedragen tot 1 januari 2008: voor werken € 5.278.000,--; voor diensten en leveringen € 211.000,--.

De afdelingshoofden zijn bevoegd tot uitvoering van het aanbestedingsbeleid.
Hieronder is ook begrepen het bepalen van toepasselijke selectie- en gunningscriteria.

Bij de uitvoering houden de afdelingshoofden rekening met:

- de budgetten én;
- kaders

zoals vastgesteld door de raad.

Uitzonderingen op de bevoegdheid van de afdelingshoofden, conform bovenstaande tabel.

11.3.1.2. Afwijkingen van drempelbedragen

Afwijkingen van bovengenoemde drempelbedragen dienen alleen in uitzonderlijke gevallen te worden toegestaan. Voor aanbesteding van opdrachten boven de Europese drempelbedragen gelden de uitzonderingen als vermeld in de betreffende richtlijnen.

Afwijking van de gemeentelijke drempelbedragen kan alleen worden toegestaan als:

- a. Overduidelijk is dat er slechts één of een paar leveranciers zijn die de betreffende opdracht kan of kunnen uitvoeren. Doorgaans gaat dit om zeer specialistisch werk. In dat geval kan worden volstaan met het uitnodigen van de betreffende leveranciers. Ook kan het gaan om een opdracht die om artistieke redenen of om redenen van bescherming van alleenrechten (auteurs- of octrooirechten) slechts aan een bepaalde onderneming kan worden toevertrouwd.
- b. Bij dwingende spoed, als gevolg van gebeurtenissen die door de gemeente niet konden worden voorzien. Die omstandigheden mogen in geen geval aan de gemeente te wijten zijn.
- c. Niet afwijken niet in het (financieel) belang van de gemeente zal zijn. Bijvoorbeeld als strijd met wettelijke verplichtingen dreigt en de gemeente daardoor in grote moeilijkheden kan komen, als grote financiële gevolgen dreigen als niet met spoed opdracht kan worden verleend, etc. Een afwijking dient goed gemotiveerd te kunnen worden, omdat ook een afwijking (financiële) gevolgen kan hebben voor de gemeente. Gepasseerde leveranciers zouden immers naar de rechter kunnen stappen met een vordering wegens vermeend onrechtmatig handelen.
- d. Het aanvullende diensten/werken betreft die niet in het oorspronkelijk gegunde project/ontwerp of in het eerste contract waren opgenomen en die als gevolg van onvoorziene omstandigheden voor de uitvoering van het daarin omschreven werk/dienst noodzakelijk zijn geworden,
 - o wanneer deze werken/diensten uit technisch of economisch oogpunt niet zonder overwegende bezwaren voor de gemeente van de hoofdopdracht kunnen worden gescheiden, of
 - o wanneer deze werken/diensten, hoewel zij van de uitvoering van de oorspronkelijke opdracht kunnen worden gescheiden, voor de vervolmaking ervan strikt noodzakelijk zijn,mits het gezamenlijk bedrag van de terzake van de aanvullende werken/diensten geplaatste opdrachten niet hoger is dan 50% van het bedrag van de hoofdopdracht.
- f. Het door de oorspronkelijke leverancier verrichte aanvullende leveringen betreft die ofwel zijn bestemd voor gedeeltelijke vernieuwing van leveringen of installaties voor courant gebruik, ofwel voor de uitbreiding van bestaande leveringen of installaties, als de verandering van leverancier de gemeente ertoe zou verplichten apparatuur aan te schaffen waarbij een andere techniek wordt toegepast, zodat bij gebruik en onderhoud ervan onverenigbaarheid ontstaat of zich onevenredige technische moeilijkheden voordoen.

Of afwijking van de gemeentelijke drempelbedragen in een concreet geval is toegestaan, is ter beoordeling van de gemeentesecretaris respectievelijk het college van B&W!

Afwijking van de gemeentelijke drempelbedragen wordt in ieder geval niet toegestaan als:

- f. sprake is van tijdgebrek door een slechte planning (tenzij bijzondere spoed, zie hierboven). M.a.w. in de planning dient voldoende rekening te worden gehouden met de proceduretijd. Door bijtijds de aanbestedingsconsequenties van een opdracht te onderkennen, kan tijdgebrek worden voorkomen. Reeds bij het vaststellen van de begroting zouden de consequenties van mogelijk te voeren aanbestedingsprocedures moeten worden gezien.
- g. (ingeval een openbare aanbesteding is voorgeschreven) als argument voor afwijking wordt aangevoerd dat met het aanpassen van het bestek of Programma van Eisen ten behoeve van een openbare aanbesteding meer tijd en kosten zijn gemoeid. Bij het bepalen van de drempelbedragen is dit nadeel reeds meegewogen.
- h. de wens bestaat om de opdracht innovatief aan te besteden. Als een opdracht die zich daarvoor leent innovatief kan worden aanbesteed en het gemeentelijk aanbestedingsbeleid in verband met de omvang van de opdracht een openbare aanbesteding voorschrijft, dient reeds in de selectiefase de openbaarheid te worden gezocht. De gemeente gebruikt de openbare aanbestedingsprocedure in dat geval slechts voor het vinden van de meest geschikte gegadigde (zie elders in deze notitie).

Afhankelijk van de marktsituatie kan het handig zijn om ook bij een bedrag lager dan de aangegeven drempels bijvoorbeeld toch openbaar aan te besteden. Een zwaardere vorm van aanbesteding mag, uiteraard passend binnen de regelgeving, altijd. Een lichtere vorm niet.

11.3.1.3. Gepaste mate van openbaarheid

Het Gemeenschapsrecht op het gebied van overheidsopdrachten bestaat echter niet alleen uit de aanbestedingsrichtlijnen, maar ook uit bepalingen van primair recht, vervat in het EG-Verdrag: concurrentie, transparantie en non-discriminatie. Deze bepalingen zijn van toepassing op alle overheidsopdrachten. Dus ook op opdrachten die niet of niet volledig onder de toepassing van de Europese aanbestedingsrichtlijnen vallen, zoals opdrachten onder de Europese drempelbedragen. Om aan de vereisten van transparantie en non-discriminatie te voldoen zal de gemeente ook deze overheidsopdrachten moeten publiceren en vervolgens objectieve selectie- en gunningscriteria moeten toepassen. Transparantie kan worden gewaarborgd door, onder andere publicatie van een (voor)aankondiging in dagbladen of gespecialiseerde kranten of door plaatsing op de eigen website. De precieze vereiste omvang en vorm van transparantie hangt af van het voorwerp van de opdracht, de waarde van de opdracht en de mate waarin de belangstelling van alleen regionale, of nationale, of zelfs Europese inschrijvers gewekt kan zijn.

Transparantie omvat tevens onder meer het schriftelijk vastleggen van besprekingen en contacten met inschrijvers, bijvoorbeeld in de vorm van nota's van inlichtingen en processen-verbaal.

Het onderhands aanbesteden van overheidsopdrachten zonder daaraan (een vorm van) publiciteit of openbaarheid te geven, lijkt –gezien recente jurisprudentie en uitspraken van de Europese Commissie- niet zonder risico's. Het valt niet uit te sluiten dat bij voorbaat gepasseerde potentieel gegadigden bij een onderhandse opdracht zonder publiciteit –vanwege de nadere uitleg van het transparantiebeginsel- geïnspireerd zullen raken om procedures tegen de gemeente aanhangig te maken.

De gemeente loopt het risico dat haar onrechtmatig handelen, dat wil zeggen handelen in strijd met de fundamentele rechtsbeginselen die aan het aanbestedingsrecht ten grondslag liggen- kan worden verweten, wanneer zij overgaat tot een onderhandse aanbestedingsprocedure zonder daaraan de nodige publiciteit te geven.

De gemeente dient derhalve voorafgaande aan de aanbestedingsprocedure na te gaan voor wie –lokale, regionale, landelijke of zelfs Europese gegadigden- de betreffende opdracht interessant kan zijn. Afhankelijk van die mogelijke interesse kan de gemeente het publiciteitsmiddel kiezen. Bijvoorbeeld vermelding van de opdracht op de gemeentelijke website of in een regionale of lokale krant ten behoeve van een opdracht van geringe waarde of als de opdracht alleen voor lokale gegadigden interessant kan zijn. Voor opdrachten die ook voor regionale gegadigden interessant kan zijn, kan een advertentie in een regionaal blad het aangewezen instrument zijn. Een grotere opdracht of een opdracht die voor gegadigden in het hele land interessant kan zijn dient op nationaal niveau bekend te worden gemaakt, bijvoorbeeld in een nationaal dagblad of, als de opdracht heel specifiek is, in een vakblad.

De aankondiging zelf dient de nodige informatie te bevatten aan de hand waarvan potentiële inschrijvers kunnen beslissen of zij geïnteresseerd zijn in deelname aan de procedure (zoals de selectie- en gunningscriteria, of waar documentatie over deze criteria beschikbaar is). De aankondiging omvat tevens het voorwerp van de opdracht, waar documentatie kan worden aangevraagd, naam en adres van een contactpersoon en tot wanneer offertes kunnen worden ingediend.

De Europese Commissie heeft zich nog niet uitgelaten over een drempelwaarde voor aanbesteding met gepaste mate van openbaarheid. Indien uit toekomstige uitspraken van de Europese Commissie of jurisprudentie mocht blijken dat de in deze nota voorgestelde gemeentelijke drempelbedragen niet acceptabel zouden zijn, zullen de gemeentelijke drempelbedragen moeten worden aangepast.

In de tussentijd geldt: des te lager de drempelbedragen worden gelegd, des te minder risico's worden er Europeesrechtelijk gelopen.

Het verdient aanbeveling om opdrachten die “met gepaste mate van openbaarheid” zijn aanbesteed periodiek te evalueren, zodat voor de meest voorkomende situaties een geschikte en praktische werkwijze kan worden ontwikkeld.

11.3.2. Innovatief aanbesteden

Innovatief aanbesteden staat voor een aanbestedingsproces waarbij de gemeente maximaal gebruik maakt van de kennis en innovatiekracht die in de markt aanwezig is. Bij traditioneel aanbesteden schrijft de opdrachtgever gedetailleerd in het Programma van Eisen (PvE) en/of bestek voor wat een opdrachtnemer moet uitvoeren (technisch specificeren) en gunt de opdracht op basis van de laagste prijs of –in het geval van de economisch meest voordelige aanbidding- op basis van een combinatie van kwaliteit en prijs.

Kenmerken van innovatief aanbesteden zijn:

- Het opstellen van een inkoopplan (inkoopstrategie) per opdracht. Hierin beschrijft de opdrachtgever de opdrachtdelen die hij onderscheidt, de contractvorm(en) die hij hanteert en het aantal te contracteren partijen.
- Het functioneel specificeren van een PvE. Functioneel specificeren houdt in dat de gemeente op een hoger niveau specificeert, bijvoorbeeld gebruikerseisen definieert (bijvoorbeeld voorgestane gebruik van een ruimte, hoe lang iets moet meegaan, etc.). Zo kunnen marktpartijen de beste (technische) oplossing inbrengen die voldoet aan het functionele kader. In het PvE dient voor de beschreven specificaties te worden vastgelegd welke minimumeisen de gemeente stelt aan een bepaald produkt, te leveren diensten of op te leveren werk. Aan deze minimumeisen zullen inschrijvers in een aanbesteding moeten voldoen. Ook kan de gemeente aangeven welke additionele wensen zij heeft ten aanzien van de aan te besteden opdracht. Inschrijvers zullen dan moeten aangeven op welke wijze zij aan deze wensen tegemoet kunnen komen.
- Het streven naar geïntegreerde contracten waarin ontwerp, constructie, onderhoud en mogelijk (co-)financiering zijn ondergebracht (bijvoorbeeld voor de aanleg van wegen).
- Het uitvoeren van risicoanalyses. Hierin bepaalt de gemeente welke risico's aanwezig zijn tijdens de voorbereiding en uitvoering van een aanbesteding en gedurende de looptijd van de af te sluiten overeenkomst(en).

Niet elke opdracht is geschikt om innovatief aan te besteden. Derhalve dient per opdracht te worden beoordeeld of de opdracht innovatief kan worden aanbesteed.

Opdrachten die zich daarvoor lenen worden innovatief aanbesteed.

Als een opdracht die zich daarvoor leent innovatief kan worden aanbesteed en het gemeentelijk aanbestedingsbeleid in verband met de omvang van de opdracht een openbare aanbesteding voorschrijft, dient reeds in de selectiefase de openbaarheid te worden gezocht. De gemeente gebruikt de openbare aanbestedingsprocedure in dat geval slechts voor het vinden van de meest geschikte gegadigde.

Volgens een publicatie van de Stuurgroep RAW 2000, waaraan o.a. de gemeente Rotterdam en Rijkswaterstaat een bijdrage hebben geleverd (“Het Geïntegreerd Samenwerkingsconcept, gezien vanuit het contractueel kader”) zijn 3 scenario’s denkbaar volgens welke geïntegreerde contracten kunnen worden opgedragen, te weten:

- gunning op basis van prijs en kwaliteit (object)
- selectie en gunning op kwaliteit (aanbieder)
- selectie op kwaliteit (aanbieder) en gunning op prijs en kwaliteit (object).

Voordeel van het derde scenario ten opzichte van de andere twee scenario’s is dat in beginsel een snelle en economisch verantwoorde aanbestedingsprocedure kan plaatsvinden én bij het contracteren zekerheid over prijs en kwaliteit is.

Het derde scenario houdt in dat een prijsaanbieding in eerste instantie niet wordt gevraagd. Pas na de selectie met één gegadigde wordt de aanbestedingsprocedure vervolgd. De overige gegadigden blijven tot contractering in de wachtkamer zitten. De geselecteerde gegadigde krijgt de gelegenheid (als eerste) een prijsaanbieding te doen, bestaande uit een nadere uitwerking van de vraagspecificatie en een hierop gebaseerde prijsaanbieding. Na aanvaarding van de aanbieding door de gemeente wordt de overeenkomst voor realisatie afgesloten. Indien partijen niet tot overeenstemming komen, wordt een tweede gegadigde in de gelegenheid gesteld een aanbieding te doen.

In een separate nota zal nog nader worden ingegaan op innovatieve aanbestedingsvormen en de voor- en nadelen van bepaalde innovatieve aanbestedingsvormen.

11.3.3. Afweging tussen prijs en kwaliteit

Bij het beoordelen van de offertes staan de gemeente twee gunningscriteria ter beschikking, te weten de laagste prijs en de economisch meest voordelige aanbieding (samenstel van meerdere criteria). Gunningcriteria definiëren de minimumeisen waaraan de aanbieding dient te voldoen. Pas wanneer een leverancier aan de selectiecriteria voldoet, worden de aanbiedingen beoordeeld aan de hand van de gunningscriteria.

Selectiecriteria

Selectiecriteria definiëren de minimumeisen waaraan de leverancier/aannemer moet voldoen. Selectiecriteria zijn alle maatschappelijke, technische, organisatorische en financieel-economische eisen waaraan een leverancier/aannemer zowel op de dag van inschrijving als op de dag van opdrachtverlening moet voldoen.

Op maatschappelijke eisen wordt onder punt 11.2.2 nader ingegaan.

Bij technische eisen gaat het om vakkundigheid, efficiency, ervaring en betrouwbaarheid. Dit kan blijken uit beroepsdiploma’s, een referentielijst, personeelsomvang, beschikbare technici, beschikbaar materieel, kwaliteitsborging, kwaliteitsbewaking en kwaliteitscertificaten.

Ten bewijze van beroepsbekwaamheid kan worden gecontroleerd of de inschrijver is ingeschreven in het beroeps- of handelsregister. Indien de uitoefening van het beroep of bedrijf is voorbehouden aan een beroepsorganisatie of een vergunning is vereist, kan het lidmaatschap respectievelijk het houden van een vergunning worden geëist. Bij financieel-economische eisen gaat het om gegevens en documenten waarmee de financiële en economische draagkracht kan worden aangetoond (solvabiliteit, liquiditeit en rentabiliteit), zoals een bankverklaring, balansen en jaarverslagen, omzetcijfers en verzekeringsbewijzen.

Selectiecriteria kunnen ook uitsluitingscriteria zijn (zoals faillissement, surséance van betaling, ernstige beroepsfout of beroepsdelict en het niet afdragen van belastingen en premies).

Het stellen van disproportionele selectiecriteria is in strijd met de Europese aanbestedingsregels. Dit betekent dat de selectiecriteria niet te zwaar mogen zijn in relatie tot de te vergeven opdracht.

11.3.3.1. Laagste prijs

Wanneer de gemeente de opdracht tegen de laagste prijs gunt, is het beoordelen van de offertes relatief eenvoudig. De gemeente controleert of de aanbiedingen voldoen aan de vooraf vastgestelde en bekendgemaakte minimum- c.q. selectie-eisen, waarna de prijs de doorslag geeft. Het PvE c.q. bestek moet in dit geval wel een gedetailleerde (technische) specificatie bevatten.

Gunning tegen de laagste prijs is bij uitstek geschikt voor producten en diensten die de gemeente gedetailleerd kan omschrijven in een bestek of waarvan het kwaliteitsniveau goed kan worden vastgelegd. Inschrijvers kunnen zich dan niet onderscheiden met de inhoud van hun aanbieding, maar alleen met de prijs.

11.3.3.2. Economisch meest voordelige aanbidding

Naast prijs formuleert men aanvullende gunningscriteria. Deze kunnen betrekking hebben op het in te kopen produkt, dienst of werk (zoals kwaliteit, milieuvriendelijkheid, levertijd, technische waarde, esthetische en functionele kenmerken, architectonische waarde etc.) maar bijvoorbeeld ook op beheer en onderhoud daarvan (zoals gebruikskosten, technische bijstand, klantenservice, garantie etc.).

In het nog vast te stellen inkoophandboek van de gemeente Kampen zal nader op selectie- en gunningcriteria worden ingegaan.

Gunnen tegen de laagste prijs dient te worden beperkt tot de inkopen die een hoge mate van standaardisatie kennen en goed technisch te specificeren zijn. Voor de overige inkopen dient het gunningscriterium de economisch meest voordelige aanbidding te worden gehanteerd.

Bij functioneel specificeren is het hanteren van de economisch meest voordelige aanbidding noodzakelijk. Zo prikkelt de gemeente leveranciers bewust om innovatieve oplossingen aan te dragen, zoals vernieuwende ontwerpen en alternatief materiaalgebruik, die de gemeente vervolgens op prijs en kwaliteitsaspecten beoordeelt.

Bij het hanteren van de economisch meest voordelige aanbidding als gunningscriterium is een eenduidige beoordelingsmethodiek een belangrijke voorwaarde. Hierin wordt beschreven hoe de gemeente het belang van de verschillende criteria tegen elkaar gaat afwegen (bijvoorbeeld door het opstellen van een weging op rangorde) en hoe de gemeente individuele offertes op gunningscriteria zal beoordelen (bijvoorbeeld door het toekennen van scores of punten).

De beoordelingsmethodiek dient duidelijk gedocumenteerd en vóóraf bij de leveranciers bekend te worden gemaakt. Transparantie, objectiviteit en het geven van gelijke kansen aan elke inschrijver zijn redenen voor een duidelijke documentatie. Een zekere mate van standarisatie is daarbij wenselijk.

11.3.4. Omgaan met (lokale/regionale) leveranciers en aannemers

De gemeente zal in het algemeen de lokale economie graag willen stimuleren. De mogelijkheden om hier in het aanbestedingsbeleid invulling aan te geven zijn echter beperkt. Weliswaar kan de gemeente bij onderhandse aanbestedingen de voorkeur geven aan lokale leveranciers, maar dit staat op gespannen voet met de beginselen van objectiviteit, transparantie en non-discriminatie die ten grondslag liggen aan het EG-Verdrag (zie onder 11.3.1.3). Voor (meervoudige) onderhandse aanbestedingen geldt dat de gemeente zowel lokale als niet-lokale aanbieders moet uitnodigen om offerte uit te brengen. Het aanbestedingsbeleid moet elke schijn van protectionisme vermijden. Dit wil echter nog niet zeggen dat lokale aanbieders geen kans krijgen. Bij een (meervoudige) onderhandse aanbesteding kan de gemeente ook (maar niet alleen) lokale aanbieders uitnodigen om een offerte uit te brengen. Bij een openbare aanbesteding kunnen ook lokale aanbieders zich inschrijven. Echter, selectie en gunning dient steeds plaats te vinden op grond van objectieve criteria. Gemeentelijke belangen kunnen worden vertaald in aanvullende eisen in de bestekken en kunnen worden gebruikt bij de produkt-, leveranciers- of gunningscriteria, maar alleen voor zover er geen strijd is met voormelde beginselen.

12. Nationaal dwingend uniform aanbestedingskader

Het Kabinet heeft naar aanleiding van de bevindingen van de enquetecommissie bouwfraude als actie benoemd: het invoeren van een dwingend uniform aanbestedingskader voor alle overheidsopdrachten voor leveringen, diensten en werken, dat gaat gelden voor opdrachten boven en onder de Europese drempelwaarden. In verband hiermee heeft het kabinet op 17 maart 2006 ingestemd met het wetsvoorstel voor een aanbestedingswet (Raamwet aanbesteden). Dit is nationaal beleid ten aanzien van aanbesteden. De Raamwet aanbesteden gaat de huidige Raamwet EEG-voorschriften aanbestedingen vervangen en zal naar verwachting in de loop van 2007 in werking treden.

Het ministerie van EZ wil met de nieuwe Raamwet aanbesteden de uitvoering verbeteren. Er komt een verplichte toetsing van de integriteit van ondernemers die overheidsopdrachten gaan uitvoeren (verplichting tot het vragen en toetsen van de integriteitsverklaring); niet-integere ondernemers worden uitgesloten. Het wetsvoorstel geeft aan dat opdrachtgevers geen disproportioneel zware selectiecriteria (eisen van opdrachtgevers betreffende draagkracht en ervaring van ondernemers) mogen stellen aan ondernemers. Bovendien moet een vereenvoudiging van de procedures in het wetsvoorstel leiden tot verlaging van de administratieve lasten voor ondernemers en opdrachtgevers.

Zodra de Raamwet aanbesteden wordt ingevoerd, zal het gemeentelijk aanbestedingsbeleid hierop moeten worden aangepast.

13. Bestekken en uniforme administratieve voorwaarden

Een gedegen bestek voorkomt onnodige vertraging tijdens de uitvoering van de aanbestedingsprocedure. Als geen gedegen bestek is opgesteld, leidt dit tot vragen en onduidelijkheden bij gegadigden en kan dit zelfs tot gevolg hebben dat een aanbesteding mislukt (hetzelfde geldt overigens ook voor het opstellen van een PvE). Het gebruik van standaardbestekken, zoals het RAW-bestek voor de grond- water- en wegenbouw en het STABU-bestek voor de woning- en utiliteitsbouw, verkleint de risico's op fouten.

13.1. UAV 1989

De Uniforme Administratieve Voorwaarden 1989 (UAV 1989) is een standaardregeling die de verhouding tussen opdrachtgever en opdrachtnemer tijdens de uitvoeringsfase regelt. Volgens de VNG verdient het aanbeveling om de UAV 1989 in de bestekken van toepassing te verklaren.

In een aantal bepalingen van de UAV 1989 wordt ten nadele van de opdrachtgever afgeweken van de regeling uit het Burgerlijk Wetboek. Bovendien is voor een aantal onderwerpen afwijking danwel aanvulling van de UAV 1989 wenselijk.

In bijlage B is aangegeven ten aanzien van welke bepalingen en onderwerpen uit de UAV 1989 afwijkingen en aanvullingen in het bestek en de overeenkomst met de aannemer dienen te worden bedongen.

Indien mogelijk wordt gebruik gemaakt van standaardbestekken en bij de niet-Europese aanbesteding van werken wordt het UAV 1989 in de bestekken van toepassing te worden verklaard, met inachtneming van hetgeen hierboven en in bijlage B is aangegeven over afwijkingen van en aanvullingen op de UAV 1989.

Voor de aanbesteding van leveringen en diensten zijn gemeentelijke algemene inkoopvoorwaarden vastgesteld. Deze algemene inkoopvoorwaarden maken onderdeel uit van het inkoophandboek als bedoeld onder punt 4 van deze nota.

13.2. UAV-GC 2005

Ingeval de opdrachtnemer zowel ontwerp- als uitvoeringswerkzaamheden dient te verrichten, zoals bijvoorbeeld in Turnkey- en Design & Construct-contracten, verschuift een substantieel deel van de ontwerpbeslissingen naar de opdrachtnemer. Vergeleken met het traditionele contract heeft deze verschuiving consequenties voor de inhoud daarvan.

Bij een traditioneel contract -gebaseerd op de UAV 1989- stelt de opdrachtgever aan de hand van het definitief ontwerp zijn uitvoeringsontwerp op (bijvoorbeeld het bestek), terwijl bijvoorbeeld bij een Turnkey-project de opdrachtgever zich beperkt tot een Programma van Eisen met functionele specificaties van het werk.

Voor deze passieve betrokkenheid van de opdrachtgever bieden de UAV-GC 2005 variabele mogelijkheden. De UAV-GC 2005 zijn ontwikkeld door stichting CROW en afgestemd op praktijkervaringen. De VNG is in het bestuur van deze stichting vertegenwoordigd.

De papieren tekst van de UAV-GC 2005 is te bestellen bij CROW (de digitale versie is nog niet verkrijgbaar). Meer informatie over toepassing van de UAV-GC 2005 is te vinden op www.uavgc.nl.

Voor opdrachten die zich lenen voor innovatief aanbesteden op het gebied van werken wordt toegestaan dat het UAV-GC 2005 in plaats van het UAV 1989 wordt toegepast.

14. Gunning en rechtsbescherming

In verband met een uitspraak van het Hof van Justitie inzake Alcatel schrijft het BAO voor dat gunning van een opdracht in twee stappen dient te verlopen.

Eerst neemt de aanbesteder de gunningsbeslissing en deelt deze mee aan de inschrijvers. De aanbesteder kan na een wachtperiode de overeenkomst sluiten, wanneer geen van de verliezende inschrijvers in deze wachtperiode beroep heeft aangetekend tegen de gunningsbeslissing.

Uit het BAO (artikel 55) volgt dat als de gemeente de inschrijver aan wie zij wil gunnen bericht omtrent de gunningsbeslissing, dit bericht geen aanvaarding van de aanbieding van die inschrijver inhoudt.

Bovendien mag de gemeente volgens het BAO niet eerder een opdracht gunnen dan nadat een termijn van 15 dagen is verstreken na verzending van het bericht van de gunningsbeslissing aan de inschrijvers. Dit bericht dient tenminste de gronden van de gunningsbeslissing te bevatten en dient in ieder geval per fax of elektronische post te worden verzonden. Van de termijn van 15 dagen kan de gemeente slechts afwijken indien dit strikt noodzakelijk is wegens dwingende spoed als gevolg van gebeurtenissen die door de gemeente niet konden worden voorzien en die niet aan de gemeente te wijten zijn.

Op de website van het ministerie van Economische Zaken www.europeseaanbestedingsrichtlijnen.nl zijn modelbrieven en een modelbesteksbepaling opgenomen onder punt '13. rechtsbescherming'.

De regeling omtrent gunning in het BAO geldt alleen voor Europese aanbestedingen. Voor wat betreft de niet-onderhandse aanbesteding van werken waarop het ARW 2005 van toepassing is verklaard, geldt een soortgelijke regeling als in het BAO.

Voor wat betreft (meervoudig onderhandse en openbare) aanbesteding van werken waarop het UAR 2001 van toepassing is verklaard, alsook voor (meervoudig onderhandse en openbare) niet-Europese aanbesteding van leveringen en diensten geldt geen specifieke regeling. Voor wat betreft dergelijke aanbestedingen kan de werkwijze worden gehanteerd zoals in het verleden (voordat het BAO in werking trad) aangegeven door het ministerie van Binnenlandse Zaken en het Interdepartementaal Overlegorgaan Europese Aanbestedingsvoorschriften (IOEA). Door het ministerie van Binnenlandse Zaken en IOEA is aanbevolen om met de aanbieder van de beste offerte een overeenkomst te sluiten onder opschortende voorwaarde dat gedurende een bepaalde termijn door belanghebbenden geen gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen het gunningsbesluit.

Hiermee wordt bereikt dat de overeenkomst die tot stand komt door mededeling aan de winnende aanbieder vooralsnog geen werking heeft en die winnaar – in afwachting van eventuele procedures- nog geen nakoming van de gemeente kan vorderen. De werkwijze die door het ministerie en IOEA is aanbevolen is als bijlage F bij deze nota gevoegd.

***Bij (meervoudig onderhandse en openbare) aanbesteding van werken waarop het UAR 2001 van toepassing is verklaard, alsook voor (meervoudig onderhandse en openbare) niet-Europese aanbestedingen van leveringen en diensten is de werkwijze voor gunning conform de door het ministerie van Binnenlandse Zaken en het IOEA aanbevolen werkwijze, welke werkwijze is aangegeven in bijlage F van deze nota.
Om praktische redenen geldt het bovenstaande alleen voor opdrachten vanaf 100.000 euro.***

15. Aanbesteding van infrastructurele werken (Scala-arrest)

In het Scala-arrest is bepaald dat een private grondeigenaar moet meewerken aan een Europese aanbesteding van infrastructurele werken van een bouwproject indien de kosten hiervan het drempelbedrag van de richtlijn werken overschrijden. Als de private grondeigenaar niet bereid is zijn medewerking te verlenen aan een dergelijke aanbestedingsprocedure, is dat naar mening van de VNG een grondslag voor onteigening.

16. Wet Ketenaansprakelijkheid

Hoofdbeginsel van de Wet Ketenaansprakelijkheid is dat de aannemer aansprakelijk is voor het niet afdragen van sociale premies en loonbelasting door onderaannemers. Ook opdrachtgevers kunnen aansprakelijk worden gesteld op basis van de Wet Ketenaansprakelijkheid. Dit kan aan de orde zijn indien de opdrachtgever zich kwalificeert als een zgn. “eigenbouwer”. Dit is een opdrachtgever die in het kader van haar normale werkzaamheden een werk van stoffelijke aard uitvoert. Het is niet noodzakelijk dat een eigenbouwer de werkzaamheden zelf uitvoert. Indien de werkzaamheden door een derde worden uitgevoerd en de eigenbouwer hierover de algemene leiding uitoefent, wordt dit ook aangemerkt als “zelf uitvoeren”.

Een uitzondering geldt voor werkzaamheden die door een overheidsinstelling worden uitgevoerd en die behoren tot de specifieke overheidstaak, bijvoorbeeld aanleg en onderhoud van wegen, rioleringen en watergangen in het openbaar gebied. Het bouwrijp maken is bijvoorbeeld geen specifieke overheidstaak.

Het risico van aansprakelijkheidstelling kan worden beperkt door het volgende in acht te nemen:

- De gemeente kan bij de selectie van een aannemer een zogenaamde verklaring inzake betalingsgedrag van de Belastingdienst en/of bedrijfsvereniging eisen. De Belastingdienst en bedrijfsverenigingen geven desgevraagd een verklaring af waarin vermeld wordt in hoeverre de aannemer zijn verplichting tot afdracht van loonbelasting, premie volksverzekering en premie werknemersverzekering is nagekomen. Deze verklaring is een momentopname en is geen vrijwaring van aansprakelijkheidstelling. De gemeente kan bijvoorbeeld in haar selectiecriteria aangeven dat aannemers van gunning kunnen worden uitgesloten indien zij geen verklaring inzake betalingsgedrag kunnen overleggen.
- In de aannemingsovereenkomst kan een beding worden opgenomen waarin controle op de boekhouding door de gemeente wordt toegestaan.
- De gemeente kan in de aannemingsovereenkomst bedingen dat de aannemer voor het inschakelen van onderaannemers de goedkeuring van de gemeente nodig heeft en dat de aannemer alle rechten die de gemeente heeft zijnerzijds in de onderaannemingsovereenkomst bedingt.
- De gemeente kan in de aannemingsovereenkomst bedingen dat de aannemer en onderaannemers het voor de Belastingdienst en de bedrijfsvereniging bestemde gedeelte van de loonsom, welke deel uitmaakt van de aanneemsom, op een geblokkeerde rekening stort. Dit betreft een zogenaamde G-rekening. Het voordeel van een G-rekening is dat er een vermoeden van betaling ontstaat, waardoor de bewijslast bij de Belastingdienst/bedrijfsvereniging komt te liggen in plaats van bij de gemeente. Voorwaarde is wel dat de gemeente in de aannemingsovereenkomst heeft bedongen dat de aannemer gebruik dient te maken van een G-rekening, dat elke doorstorting van deze rekening door de gemeente wordt goedgekeurd en dat de aannemer eenzelfde beding opneemt in onderaannemingsovereenkomsten.

Het bedingen van een controlemogelijkheid op de boekhouding en het storten van een bepaald saldo op de G-rekening zijn mogelijkheden die praktisch echter niet altijd wenselijk en/of uitvoerbaar zijn (een hoop administratieve rompslomp). Bovendien is misbruik van een G-rekening niet te voorkomen en kan de Belastingdienst/bedrijfsvereniging het vermoeden van betaling (zie hierboven) in een aantal situaties weerleggen.

Het eisen van een betalingsverklaring van de Belastingdienst en/of bedrijfsvereniging en de goedkeuring voor het inschakelen van onderaannemers zijn mogelijkheden die eenvoudig te realiseren zijn.

Bij de selectie van aannemers wordt in ieder geval een verklaring inzake betalingsgedrag geëist.

In de aannemingsovereenkomst wordt bedongen dat de aannemer telkenmale op eerste verzoek van de gemeente aan haar een afschrift verschaft van de verklaringen inzake zijn betalingsgedrag bij de bedrijfsvereniging en de Belastingdienst, dat voor het inschakelen van onderaannemers goedkeuring van de gemeente is vereist en dat de aannemer alle rechten die de gemeente heeft zijnerzijds in de onderaannemingsovereenkomst bedingt.

Ingeval het gebruik van een G-rekening wenselijk wordt geacht, wordt in de betreffende aannemingsovereenkomst de als bijlage A bij deze notitie gevoegde voorwaarden (artikelen) standaard opgenomen.

17. Samenvatting nieuw aanbestedingsbeleid

Besloten is:

1. naleving van wet- en regelgeving en gemeentelijk beleid na te streven.
2. transparantie, objectiviteit en non-discriminatie na te streven.
3. het ARW 2005 van toepassing te verklaren op opdrachten voor werken die niet Europees worden aanbesteed, met inachtneming van hetgeen hierover in bijlage C is aangegeven.
4. dat voor wat betreft niet-Europese aanbestedingen die op het moment van vaststelling van deze (gewijzigde) nota reeds zijn opgestart de UAR 2001 van toepassing blijft, met in achtneming van hetgeen hierover in bijlage E is aangegeven over afwijkingen van en aanvullingen op het UAR-2001.
5. het ARW 2005 van toepassing te verklaren op opdrachten voor werken die Europees aanbesteed moeten worden, met in achtneming van hetgeen hierover in bijlage C is aangegeven.
6. dat de gemeente duurzaam wil inkopen/aanbesteden, waarbij de levenscyclus, toepassing van materialen en middelen en hun effect op milieu en samenleving kritisch worden beschouwd, teneinde bij te dragen aan een beter milieu en hierin een voorbeeld te zijn voor de samenleving, en waarbij ook de kostencomponent en de kwaliteit als afwegingsfactoren in beschouwing zullen worden genomen.
7. van alle deelnemers aan een aanbestedingsprocedure als onderdeel van de selectiecriteria te vragen te waarborgen, dat zij geen producten leveren/gebruiken die zijn vervaardigd met gebruikmaking van kinderarbeid en dat bij de bedrijfsuitoefening geen gebruik wordt gemaakt van (producten die zijn vervaardigd door) kinderarbeid.
8. dat in de overeenkomst met een leverancier/aannemer wordt bedongen dat de gemeente de overeenkomst onmiddellijk geheel of gedeeltelijk kan ontbinden, indien blijkt dat leverancier/aannemer producten levert/gebruikt die zijn vervaardigd met gebruikmaking van kinderarbeid, bij de bedrijfsuitoefening gebruik maakt van (producten die zijn vervaardigd met gebruikmaking van) kinderarbeid, danwel tijdens de uitvoering van de opdracht een van de andere fundamentele arbeidsnormen, zoals vastgelegd in de door Nederland geratificeerde verdragen van de International Labour Organisation (ILO), schendt.
9. dat, ingeval de wens bestaat om de leverancier/aannemer een verplichting op te leggen omtrent personele werving, kan worden bepaald dat een bepaald percentage van de vacatures binnen het bedrijf van de leverancier/aannemer moet worden opgevuld door arbeidsgehandicapten of langdurig werklozen, en/of dat er een leerlingbouwplaats dient te worden gerealiseerd.
10. de drempelbedragen als vermeld in de tabel bij punt 11.3.1.1 te hanteren.
11. dat een afwijking van de gemeentelijke drempelbedragen kan worden toegestaan in de gevallen als bedoeld in punt 11.3.1.2. onder a t/m e
12. afwijking van de gemeentelijke drempelbedragen in ieder geval niet toe te staan in de gevallen als bedoeld in punt 11.3.1.2. onder f t/m h.
13. opdrachten die zich daarvoor lenen innovatief aan te besteden.
14. gunnen tegen de laagste prijs te beperken tot de inkopen die een hoge mate van standaardisatie kennen en goed technisch te specificeren zijn en voor de overige inkopen de economisch meest voordelige aanbieding te selecteren.

15. *dat indien mogelijk gebruik wordt gemaakt van standaardbestekken en dat -met inachtneming van hetgeen in punt 13.1 en bijlage B is aangegeven over afwijkingen van en aanvullingen op de UAV 1989- bij de niet-Europese aanbesteding van werken het UAV 1989 in de bestekken van toepassing wordt verklaard.*
16. *voor opdrachten die zich lenen voor innovatief aanbesteden op het gebied van werken toe te staan dat het UAV-GC 2005 in plaats van het UAV 1989 wordt toegepast.*
17. *bij (meervoudig onderhandse en openbare) aanbesteding van werken waarop het UAR 2001 van toepassing is verklaard, alsook bij (meervoudig onderhandse en openbare) niet-Europese aanbestedingen van leveringen en diensten is de werkwijze voor gunning conform de door het ministerie van Binnenlandse Zaken en het IOEA aanbevolen werkwijze, welke werkwijze is aangegeven in bijlage F van deze nota. Om praktische redenen geldt het bovenstaande alleen voor opdrachten vanaf 100.000 euro.*
18. *dat bij de selectie van aannemers in ieder geval een verklaring inzake betalingsgedrag wordt geëist.*
19. *dat in de aannemingsovereenkomst wordt bedongen dat de aannemer telkenmale op eerste verzoek van de gemeente aan haar een afschrift verschaft van de verklaringen inzake zijn betalingsgedrag bij de bedrijfsvereniging en de Belastingdienst, dat voor het inschakelen van onderaannemers goedkeuring van de gemeente is vereist en dat de aannemer alle rechten die de gemeente heeft zijnerzijds in de onderaannemingsovereenkomst bedingt.*
20. *dat ingeval het gebruik van een G-rekening wenselijk wordt geacht, in de betreffende aannemingsovereenkomst de als bijlage A bij deze notitie gevoegde voorwaarden (artikelen) standaard worden opgenomen.*

Bijlage A

Voorwaarden in aannemingsovereenkomst gebruik G-rekening

(zie punt 16 nota)

Deze voorwaarden (artikelen) standaard in een aannemingsovereenkomst opnemen ingeval het gebruik van een G-rekening wenselijk wordt geacht:

1. De gemeente heeft steeds het recht de door de aannemer terzake van verrichte werkzaamheden verschuldigde sociale premies, btw en loonbelasting inclusief premies volksverzekering, waarvoor de gemeente als eigenbouwer ingevolge de Wet Ketenaansprakelijkheid hoofdelijk aansprakelijk zou kunnen zijn, aan aannemer te betalen door storting op diens geblokkeerde rekening in de zin van de Wet Ketenaansprakelijkheid.
2. Onverminderd het in artikel 1 bepaalde is de gemeente te allen tijde bevoegd om de in het vorige lid bedoelde bedragen van de aanneemsom in te houden en namens aannemer rechtstreeks aan de betrokken bedrijfsvereniging respectievelijk de ontvanger der directe belastingen te voldoen.
3. In de gevallen als bedoeld in de artikelen 1 en 2 is de gemeente door betaling hiervan jegens aannemer gekweten, voor zover het deze bedragen betreft.

Bijlage B

Afwijkingen van en aanvullingen op de UAV 1989 (zie punt 13.1 nota)

Waarschuwingsplicht

Ingevolge het bepaalde in de UAV 1989 is de aannemer verplicht om de gemeente te waarschuwen wanneer de afstemming tussen ontwerp en bodemgesteldheid een fout bevat, maar een verplichting om te waarschuwen tegen een gebrek in of ongeschiktheid van de bouwgrond zelf is hierin niet te lezen.

Derhalve dient in het bestek en de overeenkomst de volgende bepaling te worden opgenomen:

“In afwijking van het bepaalde in paragraaf 6 lid 14 van de UAV 1989 is de aannemer ook verplicht om de gemeente te waarschuwen tegen gebreken of ongeschiktheid van de grond waarop de gemeente het werk laat uitvoeren.”

In de overeenkomst dient voorts ook nog de volgende bepaling te worden opgenomen:

“De aannemer heeft zich, voor zover hem daartoe gelet op zijn vakmanschap en bekendheid met de plaatselijke omstandigheden redelijkerwijs de tijd en de mogelijkheden beschikbaar waren, op de hoogte gesteld van de hem door de gemeente c.q. de directie ter beschikking gestelde gegevens. De aannemer heeft zich ervan overtuigd dat hij een zo compleet mogelijk beeld heeft verworven van de voor de uitvoering van het werk van belang zijnde omstandigheden, werkterrein, en de invloed daarop van weer en bodemgesteldheid daaronder begrepen.”

Paragraaf 2 lid 5 en paragraaf 6 lid 14 van de UAV 1989 verplichten de aannemer alleen dan tot het geven van een waarschuwing wanneer het gaat om ‘klaarblijkelijke’ fouten of gebreken in hetgeen van de gemeente afkomstig is. Deze verplichting wijkt ten nadele van de gemeente af van hetgeen hieromtrent in het Burgerlijk Wetboek is geregeld.

Derhalve dient in het bestek en de overeenkomst de volgende bepaling te worden opgenomen:

“Paragraaf 2 lid 5 en paragraaf 6 lid 14 van de UAV 1989 zijn van toepassing, met dien verstande dat voor “klaarblijkelijk zodanige” en “klaarblijkelijke tegenstrijdigheid” dient te worden gelezen respectievelijk: “zodanige” en “tegenstrijdigheid”.”

Bestekswijzigingen

Hoewel bestekswijzigingen volgens paragraaf 36 van de UAV 1989 schriftelijk moeten worden opgedragen, laat het gemis van een schriftelijke opdracht volgens paragraaf 36 lid 5 van de UAV 1989 de aanspraken van de aannemer voor verrekening van meerwerk onverlet.

Derhalve dient in het bestek en de overeenkomst de volgende bepaling te worden opgenomen:

“Bestekswijzigingen als bedoeld in paragraaf 36 van de UAV 1989 kunnen slechts door de gemeente worden opgedragen. Als grondslag voor de verrekening van meer en minder werk op basis van bestekswijzigingen als bedoeld in paragraaf 36 lid 4 van de UAV 1989 geldt de inschrijfbegroting van de aannemer die in kopie aan de aanneemovereenkomst is gehecht.

In afwijking van paragraaf 36 lid 5 van de UAV 1989 heeft de aannemer geen aanspraak op verrekening van meerwerk als een opdracht tot bestekswijziging niet schriftelijk aan de aannemer is opgedragen. Een opdracht tot bestekswijziging kan ook uit een verslag van een bouwvergadering blijken, mits het betreffende verslag door de gemeente is opgesteld. ”

Gebrek

Ten aanzien van verborgen gebreken geldt op grond van paragraaf 12 lid 4 van de UAV 1989 een vervaltermijn van 5 jaren, te rekenen vanaf de dag van oplevering, terwijl de vordering wegens een gebrek in het opgeleverde werk volgens het Burgerlijk Wetboek pas verjaart door verloop van 20 jaren na oplevering ingeval van bouwwerken en door verloop van 10 jaren na oplevering van andere gevallen. Bovendien dient de gemeente volgens de UAV 1989 binnen een redelijke termijn na ontdekking van het verborgen gebrek klagen, terwijl de vordering wegens een verborgen gebrek volgens het Burgerlijk Wetboek verjaart door verloop van 2 jaren nadat de opdrachtgever terzake heeft geprotesteerd.

Tenslotte is in paragraaf 12 lid 2 b van de UAV 1989 bepaald dat een gebrek slechts dan als een verborgen gebrek is aan te merken indien het ondanks nauwkeurig toezicht tijdens de uitvoering danwel bij opnemings van het werk door de directie redelijkerwijs niet onderkend had kunnen worden.

Onze huisadvocaat adviseert om paragraaf 12 van de UAV 1989 uit te sluiten en te vervangen door:

“De gemeente mag te allen tijde rekenen op een deugdelijke prestatie en op de afwezigheid van verborgen gebreken. De oplevering bevrijdt de aannemer nimmer van aansprakelijkheid voor verborgen gebreken, waaronder wordt verstaan: gebreken die feitelijk niet gesignaleerd zijn bij de oplevering. Door of namens de gemeente uitgeoefend toezicht strekt niet ter bescherming van de aannemer.”

Derhalve dient toepassing van paragraaf 12 van de UAV 1989 te worden uitgesloten en in het bestek en de overeenkomst voormelde bepaling te worden opgenomen.

Aanneemsom en prijsrisico

Teneinde verhoging van de aanneemsom tengevolge van prijsstijgingen van lonen en materialen uit te sluiten, kan in het bestek en de overeenkomst de volgende bepaling worden opgenomen:

“Onder kostenverhogende omstandigheden als bedoeld in paragraaf 47 van de UAV 1989 worden in ieder geval niet verstaan prijsverhogingen van lonen en materialen. Verhoging van de aanneemsom tengevolge van prijsstijgingen van lonen en materialen is uitgesloten. Het risico van dergelijke prijsstijgingen ligt bij de aannemer.”

Ingevolge het Burgerlijk Wetboek kan de aannemer ingeval van door de gemeente gewenste toevoegingen of veranderingen in het overeengekomen werk slechts dan een verhoging van de prijs vorderen, wanneer hij de gemeente tijdig heeft gewezen op de noodzaak van een daaruit voortvloeiende prijsverhoging, tenzij de gemeente die noodzaak uit zichzelf had moeten begrijpen.

De UAV verplichten de aannemer lang niet in alle gevallen om de gemeente te wijzen op de noodzaak van een prijsverhoging, laat staan dat op zo'n verhoging geen aanspraak kan worden gemaakt bij het niet gewezen hebben op die noodzaak. Derhalve dient in het bestek en de overeenkomst de volgende bepaling te worden opgenomen:

“Zowel in gevallen als bedoeld in paragraaf 6 lid 15 van de UAV 1989 als in andere gevallen waarin sprake is van door de gemeente gewenste toevoegingen of veranderingen in het overeengekomen werk, kan de aannemer slechts dan een verhoging in de prijs vorderen, wanneer hij de gemeente tijdig heeft gewezen op de noodzaak van een daaruit voortvloeiende prijsverhoging, tenzij de gemeente die noodzaak uit zichzelf had moeten begrijpen.”

Onderaannemers

In paragraaf 6 lid 26 van de UAV 1989 is bepaald dat de aannemer bij de uitvoering van het werk gebruik mag maken van onderaannemers indien hij daarvoor schriftelijke goedkeuring van de directie heeft gekregen. Ingeval de gemeente niet zelf directie voert, dient in het bestek en de overeenkomst de volgende bepaling te worden opgenomen:

“In afwijking van paragraaf 6 lid 26 van de UAV 1989 mag de aannemer bij uitvoering van het werk slechts gebruik maken van onderaannemers indien hij daarvoor schriftelijke goedkeuring van de gemeente heeft gekregen.”

Goedkeuring oplevering

In aanvulling op paragraaf 9 en paragraaf 11 van de UAV 1989 dient voor wat betreft goedkeuring van de oplevering in het bestek en de overeenkomst de volgende bepaling te worden opgenomen:

“Het werk zal alleen dan overeenkomstig paragraaf 9 danwel paragraaf 11 lid 6 van de UAV 1989 worden goedgekeurd indien de aannemer heeft voldaan aan de volgende verplichtingen:

- a. ter handstelling aan de directie of de gemeente van de in paragraaf 22 van de UAV 1989 bedoelde garantieverklaringen;*
- b. overlegging van de in het bestek omschreven handleidingen en gebruiksaanwijzingen, en eventuele revisietekeningen;*
- c. overlegging van de in het bestek omschreven goedkeurende verklaringen van nutsbedrijven en overheidsinstanties en eventuele keuringsrapporten.”*

Beëindiging in onvoltooide staat

Op grond van paragraaf 14 is de gemeente bevoegd om de aannemer opdracht te geven om het werk in onvoltooide staat te beëindigen. Het Burgerlijk Wetboek kent een vergelijkbare regeling (opzegging). In paragraaf 14 van de UAV 1989 wordt de gemeente verplicht tot vergoeding van kosten die de aannemer als gevolg van de niet-voltooiing heeft moeten maken, terwijl deze kosten ingevolge de regeling in het Burgerlijk Wetboek voor rekening van de aannemer blijven. Derhalve dient in het bestek en de overeenkomst de volgende bepaling te worden opgenomen:

“In afwijking van paragraaf 14 van de UAV 1989 heeft de aannemer geen aanspraak op vergoeding van kosten die hij als gevolg van de niet-voltooiing heeft moeten maken, tenzij sprake is van een situatie als bedoeld in paragraaf 14 lid 8.”

Arbitrage

In de UAV 1989 is een arbitrageregeling opgenomen. Geschillen dienen volgens de UAV 1989 te worden voorgelegd aan de Raad van Arbitrage voor de Bouw. Echter in die Raad van Arbitrage zijn de opdrachtgevers niet vertegenwoordigd. De raad is voornamelijk samengesteld uit vertegenwoordigers van de bouwsector en de leden worden benoemd door de minister van Verkeer en Waterstaat. De schijn van belangenverstremming is hiermee snel gewekt. Derhalve dient in het bestek en de overeenkomst de volgende bepaling te worden opgenomen:

“In afwijking van paragraaf 49 van de UAV 1989 zullen alle geschillen worden voorgelegd aan de gewone rechter. ”

RAW-bestek

Indien en voor zover bovenstaande afwijkingen van en aanvullingen op de UAV 1989 reeds in een RAW-bestek worden geregeld, hoeven de betreffende afwijkingen en aanvullingen bij toepassing van een RAW-bestek vanzelfsprekend niet nogmaals (dubbelop) te worden bedongen.

Bijlage C

(zie punt 11.1.3 nota)

ARW 2005

Per 1 december 2005 is door het rijk een nieuw aanbestedingsreglement vastgesteld, te weten het Aanbestedingsreglement Werken 2005 (ARW 2005). Het ARW 2005 is de opvolger van het ARW 2004. Aanleiding voor het herschrijven van het ARW 2004 is de implementatie van de Europese richtlijnen (2004/17 en 2004/18) door middel van het BAO (en het Bass voor speciale sectoren) op 1 december 2005.

Het Rijk (de vier bouwministeries) zijn verplicht het ARW 2005 te gebruiken.

In tegenstelling tot de vier bouwdepartementen zijn andere overheden, zoals gemeenten, provincies en waterschappen, niet verplicht het ARW 2005 toe te passen.

Om het gebruik van het ARW 2005 te bevorderen heeft de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer de koepelorganisaties van gemeenten (Vereniging van Nederlandse Gemeenten – VNG), provincies (Interprovinciaal Overleg – IPO) en waterschappen (Unie van Waterschappen) nauw betrokken bij het opstellen van het ARW 2005.

Standpunt VNG

De VNG adviseert –in tegenstelling tot haar advies om de ARW 2004 niet over te nemen- positief over het ARW 2005. In de algemene toelichting bij het ARW 2005 is aangegeven dat met het toepassen van een procedure uit het ARW 2005 de aanbesteder voldoet aan de voorschriften van het BAO c.q. de Europese aanbestedingsrichtlijn. Als tussenoplossing tot het nieuwe aanbestedingsregime in 2007 (nieuwe Raamwet) acht de VNG het ARW 2005 voor zowel Europese als nationale aanbestedingen (op onderdelen) een actueel regime.

Het UAR 2001 gaat uit van een ander bovenliggend aanbestedingsregime dan de nieuwe Europese aanbestedingsrichtlijn.

Ten aanzien van toepassing van het ARW 2005 adviseert de VNG om voor het Europese gedeelte uit te gaan van het ARW 2005. Voor het nationale gedeelte adviseert zij om bij de aanbestedingsprocedures openbare aanbesteding, niet-openbare aanbesteding en onderhandse aanbesteding van werken uit te gaan van het ARW 2005. De wijze waarop deze procedures in het ARW 2005 zijn opgenomen is volgens de VNG toereikend om op een verantwoorde wijze werken aan te besteden. De praktijk leert dat het grootste deel van de werken via deze drie procedures wordt aanbesteed.

Voor de overige procedures¹ adviseert de VNG om per individuele situatie te overwegen in hoeverre het ARW 2005 als maatstaf zou kunnen worden gebruikt, maar ook te kijken naar het BAO en te informeren naar de mogelijke ervaringen van anderen met deze procedures. Een procedure als de concurrentiegerichte dialoog is nieuw en overheden zullen daar al doende nieuwe ervaringen mee opdoen die voor anderen bruikbaar kunnen zijn. Deze ervaringen zullen worden geïnventariseerd.

¹ Concurrentiegerichte dialoog, onderhandeling met voorafgaande aankondiging, onderhandeling zonder voorafgaande aankondiging, raamovereenkomst met een enkele ondernemer, raamovereenkomst met meerdere ondernemers, expirimenteren.

Het ARW 2005 wordt van toepassing verklaard op zowel opdrachten voor werken die Europees moeten worden aanbesteed als opdrachten voor werken die niet Europees worden aanbesteed, met inachtneming van hetgeen hierover in deze bijlage is aangegeven.

Inhoud ARW 2005

Het ARW 2005 is een stapsgewijze uitwerking van het BAO.

In het ARW 2005 is elke aanbestedingsprocedure geheel uitgeschreven en kan onafhankelijk van de andere procedures worden geraadpleegd. Door de gehanteerde methode is elke procedure, zonder verwijzing over en weer, leesbaar door alle betreffende artikelen in één kolom te plaatsen. De verschillen tussen de Europese en nationale procedure worden in een oogopslag duidelijk.

Belangrijkste wijzigingen ARW 2005 ten opzichte van UAR 2001

- terminologie ARW 2005 loopt parallel met het BAO
- openen enveloppen toegestaan want 'ongeopend retourneren' is geschrap
- rekenvergoeding en ontwerpvergoeding zijn geschrap
- voorlezen andere bedragen bij economisch meest gunstige bieding overbodig
- omgekeerde bewijslast 'niet-passende aanbieding': zorgvuldige raming opdrachtgever maatgevend, opdrachtgever aanbieder als onaanvaardbaar aanmerken
- bestuurder van de inschrijver moet verklaren dat het mededingingsrecht niet is overtreden (rechtmatigheidsverklaring)
- mag met eigen verklaringen werken
- mogelijkheid raamovereenkomsten (procedure voor het gunnen van opdrachten op basis van raamovereenkomsten)
- mogelijkheid elektronisch aankondigen en elektronisch aanbesteden
- nieuwe procedures toegevoegd zoals 'concurrentiegericht dialog' 2001
- rechter in plaats van Raad van Arbitrage (geschillenregeling)
- 15 dagen extra voor gestanddoening naar aanleiding van zogenoemde Alcatel-arrest
- mogelijkheid tot publicatie van aankondiging met internetverwijzing
- mogelijkheid tot elektronisch veilen
- variant (alternatieve inschrijving) slechts toegestaan bij gunningscriterium economisch meest voordelige aanbieder

- varianten in beginsel niet toegestaan, tenzij in de aankondiging anders is bepaald
- voor beroep op bekwaamheid of draagkracht derden is voldoende dat opdrachtnemer beschikbaarheid van voor uitvoering opdracht noodzakelijke middelen aantoont

Bijlage D

(zie punt 9 nota)

BAO

Bij overheidsopdrachten die een geraamde waarde hebben die gelijk of hoger is dan de zogenaamde Europese drempelbedragen is de Europese aanbestedingsrichtlijn en het Besluit Aanbestedingsregels voor Overheidsopdrachten (BAO) van toepassing.

Hieronder wordt kort ingegaan op enkele specifieke onderwerpen die in het BAO zijn geregeld.

Uitsluitingsgronden

Het BAO houdt ten opzichte van de oude richtlijnen een wijziging in op het terrein van de (verplichte) uitsluitingsgronden. In de oude richtlijnen waren alle uitsluitingsgronden facultatief toepasbaar. In de nieuwe richtlijn en derhalve ook het BAO zijn slechts de uitsluitingsgronden van artikel 45 lid 3 van het BAO optioneel toepasbaar. De aanbesteder is verplicht om de uitsluitingsgronden van artikel 45 lid 1 van het BAO toe te passen. Alleen om dwingende redenen van algemeen belang kan de aanbesteder afwijken van de verplichte uitsluiting.

Concurrentiegerichte dialoog

Nieuw ten opzichte van de oude richtlijnen is de mogelijkheid om voor zeer ingewikkelde overheidsaanbestedingen (aanbestedingen waarbij vooraf niet alle technische, financiële of juridische eisen waaraan het project moet voldoen kunnen worden voorgeschreven) een speciale aanbestedingsprocedure, de concurrentiegerichte dialoog, te volgen.

Electronische middelen

Ook nieuw is de mogelijkheid om bij een aanbesteding elektronische middelen te gebruiken bij het aankondigen van een opdracht c.q. toegankelijk maken van de aanbestedingsdocumenten. Bij een elektronische aanbesteding is in totaal een korting van 12 dagen mogelijk op de termijn van 52 (openbare procedure) en 40 (niet-openbare procedure) dagen.

Sociale bepalingen

Het BAO introduceert een tweetal bepalingen waardoor een aanbesteder bij de keuze voor een opdrachtnemer ook niet-economische overwegingen een rol kan laten spelen. Het is toegestaan om sociale overwegingen te verbinden aan de uitvoering van een opdracht, doch slechts indien dergelijke voorwaarden verenigbaar zijn met het EG-Verdrag en deze voorwaarden in de aankondiging staan vermeld. In de praktijk komt het er op neer dat deze voorwaarden niet discriminerend mogen werken. Gedacht kan worden aan voorwaarden die ten doel hebben de beroepsopleiding op de werkplek of de arbeidsparticipatie van moeilijk in het arbeidsproces te integreren personen te bevorderen en de werkloosheid te bestrijden.

Ook kan de aanbesteder deelneming aan de aanbestedingsprocedure voorbehouden aan sociale werkvoorzieningen, mits dit in de aankondiging is vermeld. Opdrachten die worden gereserveerd voor sociale werkvoorzieningen moeten open staan voor alle sociale werkvoorzieningen en niet alleen voor de regionale of plaatselijke sociale werkvoorziening.

Rechtsbescherming

Naar aanleiding van vaste Europese rechtspraak is in artikel 55 van het BAO bepaald dat iedere inschrijver tegen de door de aanbesteder genomen besluiten beroep kan instellen. Belanghebbenden kunnen gedurende een termijn van 15 dagen een gunningsbesluit in rechte aanvechten. Aanbesteders dienen een 'standstill'-termijn van tenminste 15 dagen in acht te nemen, waarbinnen de aanbesteder niet mag overgaan tot het sluiten van een overeenkomst.

Raamovereenkomsten

In de nieuwe richtlijn en derhalve ook in het BAO wordt het aanbesteden van raamcontracten mogelijk gemaakt. Indien een raamovereenkomst met inachtneming van de aanbestedingsregels is gegund, kunnen individuele opdrachten (zgn. raamcontracten) op basis van een raamovereenkomst rechtstreeks worden verstrekt. Dit onder de voorwaarde dat de individuele opdracht onder de scope van de raamovereenkomst valt. Er mogen tussentijds geen substantiele wijzigingen aan de in de raamovereenkomst gestelde voorwaarden worden aangebracht.

Bijlage E

(Wijze van toepassing van) UAR 2001

(zie punt 11.1.3 nota)

UAR 2001

Het Uniform Aanbestedingsreglement 2001 (UAR 2001) is een aanbestedingsregeling voor werken in de bouwsector. In de nota aanbestedingsbeleid van 20 december 2004 is de UAR van toepassing verklaard op werken in de bouwsector die niet Europees worden aanbesteed. De VNG heeft in een ledenbrief van 15 oktober 2004 geadviseerd inzake gewijzigde toepassing van het UAR 2001.

Inmiddels adviseert de VNG om het Aanbestedingsreglement Werken 2005 (ARW 2005) van toepassing te verklaren. Voor aanbestedingen die reeds zijn opgestart met toepassing van het UAR 2001 dient een overgangsregeling te worden getroffen.

Voor wat betreft niet-Europese aanbestedingen die op het moment van vaststelling van deze (gewijzigde) nota reeds zijn opgestart blijft het UAR 2001 van toepassing, met uitzondering van de voorschriften voor de procedure via onderhandelingen en met inachtneming van hetgeen in deze bijlage is aangegeven over afwijkingen van en aanvullingen op het UAR-2001.

Door inwerkingtreding van de Europese aanbestedingsrichtlijn via het BAO op 1 december 2005 is het UAR-EG-1991 niet meer actueel.

Wijze van toepassing UAR 2001:

Inschrijvingskosten

De VNG adviseert om niet zonder meer tot een vergoeding van de inschrijvingskosten over te gaan. De VNG is van mening dat deze kosten niet op de overheid zouden moeten worden afgewenteld, omdat daarmee het doel van het UAR 2001 (verlaging van de transactiekosten) zou worden ondermijnd en een gevolg van verplichte vergoeding kan zijn dat er voor inschrijvers onvoldoende stimulans aanwezig is om doelmatig te calculeren en de calculatiekosten zo laag mogelijk te houden. Dit zou ten koste van de marktwerking gaan. Wanneer het echter gaat om een opdracht inzake specialistisch werk of gevraagd wordt om een innovatieve aanbidding, zou meestal wel een vergoeding van de inschrijfkosten worden verstrekt.

In beginsel wordt niet tot vergoeding van de inschrijvingskosten overgegaan en in de bekendmaking of kennisgeving van aanbesteding opgenomen dat de artikelen 41 tot en met 43 van het UAR 2001 niet van toepassing zijn.

Ontwerpkosten worden slechts vergoed indien daadwerkelijk ontwerp gevraagd wordt als onderdeel van innovatief aanbesteden of als alternatieve inschrijvingen worden gevraagd.

Geschillenbeslechting

In het UAR 2001 is een arbitrageregeling opgenomen. Geschillen dienen volgens het UAR 2001 te worden voorgelegd aan de Raad van Arbitrage voor de Bouw. Echter in die Raad van Arbitrage zijn de opdrachtgevers niet vertegenwoordigd. De raad is voornamelijk samengesteld uit vertegenwoordigers van de bouwsector en de leden worden benoemd door de minister van Verkeer en Waterstaat. De schijn van belangenverstrengeling is hiermee snel gewekt.

Bovendien heeft de Raad van Arbitrage geen bevoegdheid om prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie te stellen.

Bij het van toepassing verklaren van de UAR 2001 wordt het voorleggen van eventuele geschillen aan de Raad van Arbitrage uitgesloten.

Artikel 44 is niet van toepassing en wordt vervangen door:²

“Artikel 44 UAR 2001 gewijzigd:

- 1. Ieder geschil tussen de bij de aanbestedingsprocedure betrokkenen dat ontstaat naar aanleiding van de aanbestedingsprocedure waarop dit reglement van toepassing is verklaard, zal, tenzij anders nader door de betrokkenen wordt overeengekomen, bij uitsluiting worden voorgelegd aan de burgerlijke rechter.*
- 2. Een betrokkene die een geschil als bedoeld in lid 1 aanhangig wenst te maken, dient dit niet later dan drie maanden na het ontstaan van dat geschil, doch in ieder geval niet later dan drie maanden na de datum van de opdracht, bedoeld in artikel 25 lid 3 UAR 2001, aanhangig te maken, tenzij het geschil voortvloeit uit een omstandigheid, welke eerst na verloop van die periode is gebleken. In dit laatste geval gaat de termijn van drie maanden in op de dag dat de desbetreffende omstandigheid is gebleken.”*

Openen enveloppen

De parlementaire enquetecommissie beveelt aan het mogelijk te maken om alle enveloppen met inschrijfstaten te openen, dus niet alleen van de inschrijver met de laagste prijs. Dat maakt controle op ‘valse’ inschrijvingen en bewijzen van vooroverleg een stuk gemakkelijker.

Artikel 24 lid 3 is niet van toepassing en wordt vervangen door:

“Artikel 24 lid 3 UAR 2001 gewijzigd:³

De aanbesteder heeft de mogelijkheid tot het openen van de enveloppen met inschrijvingsbegrotingen. De inzage daarvan dient slechts om te kunnen beoordelen of de inschrijvingen serieus en rechtmatig zijn. De aanbesteder behandelt de inschrijvingsbegrotingen vertrouwelijk en is niet verplicht de inschrijvingsbegrotingen terug te sturen.”

² Conform advies in VNG-brief FEI/2004002754, Lbr. 04/121.

³ Idem.

Electronische aankondiging

Aanbestedende diensten moeten volgens de parlementaire enquetecommissie meer marktwerking stimuleren onder andere door elektronische inschrijving. Het kabinet geeft in zijn reactie op het eindrapport van de enquetecommissie aan dat bij wijzigingen van het UAR 2001 onder meer gedacht moet worden aan het mogelijk maken van elektronisch aanbesteden en veilen.

Voor wat betreft het elektronisch aanbesteden en veilen adviseert de VNG om de implementatie van de nieuwe Europese aanbestedingsrichtlijn in 2006 af te wachten. Voor wat betreft het elektronisch aankondigen verwijst de VNG naar de aankondigingsmodellen die voor Europese aanbesteding zijn vastgesteld.

Artikel 6 lid 1 is gewijzigd van toepassing en luidt:

“Artikel 6 lid 1 UAR 2001 gewijzigd:⁴

Een aanbesteder maakt het voornemen om een werk openbaar aan te besteden ten minste 36 dagen voor het tijdstip van aanbesteding bekend in de Staatscourant of in een landelijk verspreid dagblad of op een voor eenieder toegankelijk elektronisch medium. Hij kan voorts dit voornemen op andere wijze bekendmaken.”

Artikel 28 lid 1 is gewijzigd van toepassing en luidt:

“Artikel 28 lid 1 UAR 2001 gewijzigd:⁵

Degene die voornemens is een werk met voorafgaande selectie aan te besteden, maakt dit voornemen bekend in de Staatscourant of in een landelijk verspreid dagblad of op een voor eenieder toegankelijk elektronisch medium. Hij kan voorts dit voornemen op andere wijze bekendmaken. Bij het bekendmaken vermeldt hij dat eenieder zich schriftelijk kan aanmelden om voor een uitnodiging tot inschrijving in aanmerking te komen met gebruikmaking van een door de aanbesteder ter beschikking te stellen formulier, ingericht volgens model C van de bij deze regeling behorende bijlage I.”

Voor onderhandse procedures in het UAR 2001 adviseert de VNG om de huidige bepalingen te blijven toepassen.

Niet passende aanbidding

De VNG adviseert om de bewijslast ten aanzien van een (niet) passende aanbidding om te keren. Door als aanbestedende dienst een optimaal zorgvuldige begroting te overleggen, kunnen bezwaren van de bouwsector tegen omkering van de bewijslast worden weerlegd.

Artikel 24 lid 9 sub b is gewijzigd van toepassing en luidt:

“Artikel 24 lid 9 sub b gewijzigd:⁶

De inschrijvingsommen, na het in het kader van artikel 20 gevoerde overleg, hoger zijn dan de aanbesteder op basis van een zorgvuldige begroting van kosten redelijkerwijs mocht verwachten en de aanbesteder de aanbidding als onaanvaardbaar aanmerkt.”

⁴ Conform advies in VNG-brief FEI/2004002754, Lbr. 04/121.

⁵ Idem.

⁶ Idem.

Toelichting op wijziging: De inschrijver moet bewijzen dat de begroting onzorgvuldig is.

Verklaring inzake Mededingingswet

De VNG adviseert om het hoogste management van een aanbiedende partij te verplichten tot een schriftelijke verklaring waaruit blijkt dat op geen enkele wijze de Mededingingswet is overtreden. Ook het kabinet heeft aangegeven dat bij wijziging van het UAR 2001 wordt gedacht aan het introduceren van een dergelijke verklaring, zodat eventueel een strafrechtelijke vervolging van het management wegens valsheid in geschrifte mogelijk wordt.

In het kader van artikel 23 UAR dient de inschrijver bij de inschrijving de volgende verklaring te overleggen:⁷

“Verklaring bestuurder omtrent rechtmatigheid inschrijving

Ondergetekende verklaart dat de onderhavige inschrijving niet tot stand is gekomen onder invloed van een overeenkomst, besluit of gedraging in strijd met het Nederlandse of Europese mededingingsrecht.

Aldus naar waarheid opgemaakt op ... (datum) te ... door ... (naam en voorletters) als bestuurder van ... (naam bedrijf), die ... (naam bedrijf) terzake van deze inschrijving rechtsgeldig vertegenwoordigt.

... (handtekening)”

Toelichting ten aanzien van de verklaring: De verklaring moet ondertekend zijn door een bestuurder die terzake de inschrijver rechtsgeldig vertegenwoordigt. In het geval de inschrijver een combinatie is, verstrekt de inschrijver een dergelijke verklaring van een bestuurder van iedere combinant. De inschrijving is ongeldig indien een vereiste verklaring ontbreekt of niet naar waarheid is ingevuld.

Bekendmaking afwijkingen van UAR 2001

Mede met het oog op artikel 3 van het UAR 2001 (afwijkingsmogelijkheden van het UAR 2001), dient in de bekendmaking en het bestek van de concrete aanbesteding bij het van toepassing verklaren van het UAR 2001 het volgende te worden opgenomen:

“Het UAR 2001 is ingevolge gemeentelijk beleid van 20 december 2004, zoals laatstelijk gewijzigd bij besluit van 6 juni 2006, van toepassing met uitzondering van de artikelen 41 tot en met 43 (rekenvergoeding) en met gewijzigde toepassing van de artikelen 24 lid 3 (openen enveloppen), 6 lid 1 en 28 lid 1 (elektronisch aankondigen), 24 lid 9 sub b (bewijslast (niet) passende aanbieding) en artikel 44 (burgerlijke rechter). In dit beleid wordt tevens in het kader van artikel 23 een bestuurdersverklaring inzake nakoming mededingingsregelgeving van de inschrijvers verlangd.”

Een versie van het UAR 2001 waarin bovenstaande wijzigingen zijn verwerkt, is beschikbaar via de VNG-uitgeverij.
--

⁷ Conform advies in VNG-brief FEI/2004002754, Lbr. 04/121.

Bijlage F

Werkwijze gunning bij opdrachten waarop BAO en/of ARW 2005 niet van toepassing zijn

Zie punt 14 nota.

De werkwijze bij (meervoudig onderhandse en openbare) aanbesteding van werken waarop het UAR 2001 van toepassing is verklaard, alsook voor (meervoudig onderhandse en openbare) niet-Europese aanbesteding van leveringen en diensten:

- De gemeente stuurt direct na de keuze en gelijktijdig met de gunningsbrief (onder opschortende voorwaarde !) aan iedere afgewezen inschrijver standaard (en niet pas nadat daartoe een schriftelijk verzoek is ontvangen) een afwijzigingsbrief waarin opgenomen een korte motivering voor de reden voor afwijzing, de kenmerkende en relatieve voordelen van de uitgekozen offerte en de naam van de begunstigde. Hierdoor is de afgewezen inschrijver in staat te beoordelen of het voor hem zinvol is om een rechtsmiddel in te stellen zonder dat hij daartoe eerst een schriftelijk verzoek moet indienen. Voorts verzoekt de gemeente betrokkenen om binnen een bepaalde termijn schriftelijk mede te delen of zij actie tegen deze beslissing zullen ondernemen, en zo ja om een kopie van de inleidende dagvaarding mee te zenden.
- De gestelde reactietermijn dient redelijk te zijn. In beginsel bepaalt de gemeente zelf wat redelijk is. Een dergelijke termijn zou analoog aan het BAO tot tenminste 15 dagen na dagtekening van de schriftelijke mededeling moeten lopen. Afhankelijk van de opdracht (inhoud, aantal of de bekendheid van de inschrijvers of al reeds gerezen problemen tijdens de procedure), de gevolgde aanbestedingsprocedure of de gekozen geschillenbeslechtsingsprocedure kan de gemeente voor een langere of kortere termijn kiezen.
- Binnen de –in de brief vermelde- termijn kan een verliezer, al dan niet na navraag bij de gemeente waarom de opdracht niet aan hem werd gegund, een kort geding of een spoedprocedure tegen die beslissing aanspannen. In het geval er (gerechtelijke) stappen worden ondernomen wordt geadviseerd in ieder geval de uitspraak in kort geding of spoedprocedure af te wachten (tenzij zeer dringende omstandigheden zich hiertegen verzetten). Vervolgens moet de gemeente naar bevind van zaken handelen omdat niet in alle gevallen gevegd kan worden dat de gemeente ook de uitspraak in hoger beroep (kort geding) of de bodemprocedure afwacht. Indien de gemeente ondanks een in gang gezette (gerechtelijke) actie de uitvoering van de aanbestedingsprocedure of van het contract voortzet moet zij rekening houden met een eventueel risico van schadeclaims.

Om praktische redenen geldt het bovenstaande alleen voor opdrachten vanaf 100.000 euro.